

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

10 червня 2026 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги.

Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Сьогодні багато роботи в порядку денному, вісім питань, але вони достатньо об'ємні, тому давайте спробуємо ефективно попрацювати.

Отже порядок денний.

Перше. Про основні зобов'язання в рамках переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу з питань освіти та культури та з питань науки та дослідження.

Друге. Про Доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2025 році.

Третє. Про проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 44 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо визначення у державних стандартах орієнтовних результатів навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Четверте. Про внесення до порівняльної таблиці проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам».

П'яте. Про сам проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» (друге читання).

Шосте. Про доповнення складу Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона.

Сьоме. Про подання Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона та проєкт Постанови Верховної Ради України

«Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона».

Восьме. Різне.

Шановні колеги народні депутати, чи є в когось доповнення, пропозиції, зауваження до порядку денного? Якщо немає, то прошу проголосувати.

Хто – за?

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГРИШИНА Ю.М. Гришина – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

ПІПА Н.Р. Піпа – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є. Дякую.

Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно.

Отже переходимо до першого пункту порядку денного. Про основні зобов'язання в рамках переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу з питань освіти та культури та з питань науки та дослідження.

Доповідачем буде Тарас Андрійович Качка – Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Тарасе Андрійовичу, будь ласка, вам слово.

КАЧКА Т.А. Я спробую максимально швидко.

В нас є таке очікування, що ми в межах наступного місяця можемо відкрити всі кластери, це така амбітна мета, але про неї дедалі більше вголос говорять і європейські колеги, і всі. І за минулий рік ми провели дуже багато підготовчої роботи і в нас насправді це відкриття кластерів це вже фінальна стадія, власне, фінальна стадія прийняття рішення про перехід на завершальний етап переговорів

з ЄС. Тобто ми попередні 4 роки пройшли стадії визнання того, що ми кандидат, потім відкриття самих переговорів в цілому, проведення скринінгу, я хочу ... .

_____ . ... заперечення того, що ... .

КАЧКА Т.А. Да, да, це так і є. От ми вже десь в районі депресії, да. *(Сміх у залі)* І далі прийняття законів. І ми пройшли скринінг, і я дуже радий, що наскільки я розумію, що члени комітету теж брали участь в скринінгових сесіях, принаймні в підготовці матеріалів, і в нас насправді є дуже гарні відгуки по скринінговому звіту по освіті, я про це там трошки пізніше скажу, і на основі цього скринінгового звіту Європейський Союз підготував переговорну позицію свою і підготував бенчмарки, які стосуються питань освіти. Бенчмарки – це вимоги держав-членів Європейського Союзу до України. Вони є, то це вже їхні вимоги, це не було щось, що ми спільно переговорювали, їхні вимоги відштовхуються, наш внесок був лише фактично скринінгова сесія, те, як ми себе представили. Оце їхні вимоги, їхні вимоги базуються на скринінгових звітах, ну, по результатах наших презентацій і на досвіді з іншими державами-членами Європейського Союзу. В принципі, в усіх інших сферах бенчмарки в основному діляться на три категорії: схвалення законодавства, для того щоб воно було взаємосумісне, інституційні речі, тут теж є інституційні речі, і потім практика впровадження для деяких там, наприклад, по антимонопольних речах. Тому тут в принципі все доволі просто з точки зору логіки.

Україна зі свого боку схвалила Національну програму адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, 1 квітня ми це зробили. І в нас виходить, це я називаю дебет-кредит, так, така бухгалтерія вступу в Європейський Союз. Бенчмарки - це їхні вимоги. Національна програма адаптації - це як ми бачимо їх впровадження, як ми запланували це зробити.

Якщо у нас там є якісь відставання, це не така велика біда. Краще, щоб ми йшли з випередженням графіка. Чому? Тому що з моменту відкриття кластеру далі починається зворотній відлік: як швидко ми зробимо всі ці заходи, тим швидше ми відповідні розділи закриємо, тобто сказали, що все зроблено. І все, далі вже сам вступ в Європейський Союз.

Єдине, що, це так в цілому, от в силу того, що як ви депутати і не лише члени комітету, так, то закрити розділи, які стосуються освіти і науки, можна лише якщо ми виконали вимоги по верховенству права. Тобто спочатку вимоги по верховенству права, потім закриваємо розділи і потім в кінці остаточно закриваємо розділ по верховенству права, тому що він в такі дві стадії проходить. Тому незважаючи на те, що все doable і все реалістично ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але це нам не заважає виконувати вимоги бенчмарки, так, навіть якщо перший кластер... .

КАЧКА Т.А. Воно буде, тобто Європейська комісія оцінить, підготує звіт, що ми все позакривали, але формально воно буде закриватись лише після цих речей. Тому у нас було очікування, що в принципі, виходячи з того, що є тут розуміння по деяких речах, то це можна зробити максимально швидко по освіті і науці, по предметах відання. Так.

В нас є три розділи, в яких є бенчмарки, які стосуються предметів відання комітету. Це внутрішній ринок, свобода здійснення підприємництва і надання послуг, те, що стосується професійних кваліфікацій, і звичайно розділ по науці та дослідженнях, і розділ по освіті та культурі.

Розділ «Свобода підприємництва та надання послуг», дуже специфічна логіка, тому що це законодавство, яке робить взаємосумісними професії, які є регульованими, щодо яких є вимоги щодо освіти і так далі. Отже в нас там перший з шести бенчмарк, які стосуються предметів відання комітету, це бенчмарк 3.1. Україна ухвалить та надасть Європейській комісії перелік регульованих професій в розумінні відповідного (*нерозбірливо*) ... із зазначенням видів діяльності, що охоплюються кожною професією та обґрунтуванням. Це Директива 2005/36. В нас звіт скринінговий Європейської комісії сказав, що Україна частково провела своє законодавство у відповідність, тобто ми розуміємо, що це питання доробити, да, якась історія. Директива 2005/36, 2018/950.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там уважно розглядали цю директиву. Там є перелік загальноєвропейських регульованих професій, але наскільки я зрозумів з національного законодавства інших країн Європейського Союзу, бо там є

окремий перелік регульованих професій по всім країнам, то кожна країна може додавати свої додаткові до цього.

КАЧКА Т.А. І оце ми маємо зробити. Тобто ми маємо визначити і додати, тобто в ідеалі, тобто в кінці, коли ми підпишемо договір про умови вступу України в Європейський Союз, то на підставі цього договору до директиви додасться ще і українські професії. Тобто це наша задача.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, тоді термін виглядає доволі непростим, бо тут буде дискусія між багатьма стейкхолдерами, але окей, кінець 27-го року.

КАЧКА Т.А. Ну, в нас, я що думаю, що в нас насправді теж на відміну від старих держав-членів, тобто в нас досить ліберальна економіка, в нас насправді регульованих професій в принципі не так багато, як там в Європейському Союзі. Вони є. Але це не настільки там ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але кожна країна має свою специфіку. Я дивився перелік, там Нідерланди мають одні регульовані, Чехія - зовсім інші. Там дуже специфічно.

КАЧКА Т.А. У поляків специфічна професія міколог. То якщо ви назбирали грибів, то ви до нього можете прийти і він скаже, що це можна їсти, а це не можна їсти. Це регульована професія.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бо має суспільну новизну потенційну.

КАЧКА Т.А. Добре. Далі. Бенчмарк 3.2 – це зворотна історія, так, Україна приведе своє законодавство у відповідність із положеннями щодо мінімальних вимог до підготовки за директивою 2005/36, тобто це наше внутрішнє законодавство, так, в цій частині, фактично частині, тут те, що стосується національної системи кваліфікації. Робота тут, я так, ну розпочалася, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, вона точно є, в нас є два законопроекти потенційні. Тому я думаю, що це реалістично.

КАЧКА Т.А. Так. Тобто фактично це один блок, тобто це зовнішня історія і внутрішня історія довкола однієї директиви базової, так.

Тепер, наука та дослідження. Наука та дослідження, в нас фактично іде бенчмарк перший, що Україна продемонструвала, що має необхідні можливості для забезпечення збільшення інвестицій. Тут було дуже добре зазначено: як тільки дозволять обставини. Тобто ми фактично говоримо про те, що ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щоб ми вийшли на той рівень фінансування у відсотках, який ... .

КАЧКА Т.А. Так. Але очевидно, що ми на це вийдемо, коли в нас будуть спроможності для цього. Там, бенчмарк 2 ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наскільки я пам'ятаю, зараз там Європейська комісія обговорювала, щоб нам в цей бенчмарк зараховували донорську допомогу, яка надається нам в цій царині.

КАЧКА Т.А. Ну воно буде зараховуватись, просто в тому плані, що тут всі дивляться на обставини, як ми спрацюємо, так воно і буде. Так.

І екосистема досліджень та інновацій. Це інституційна річ, де запровадили структури для зміцнення екосистеми досліджень та інновацій. Це бенчмарк 25.2. І от в нас є такий захід щодо впровадження положення Регламенту 2021/819. Це досить специфічна історія, тому що Регламент сам по собі про європейські інститути інновацій і технологій, тобто тут більше це привід ... .

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тут Закон про підтримку і розвиток інноваційної діяльності. Він у нас на другому читанні. В робочій групі, я думаю, у нас Роман Павлович веде цей законопроект. Я думаю, що до кінця 2026 року це цілком нормальний і реалістичний строк. Романе Павловичу, да? Да.

КАЧКА Т.А. Ось він фактично на два заходи у нас ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чесно кажучи, я би сюди ще додав Закон про пріоритети наукової і науково-технічної діяльності, який ... .

КАЧКА Т.А. Теж може бути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бо вони паралельно у нас ідуть.

КАЧКА Т.А. І у нас є, тут же теж в Національній програмі ми записали формулювання розвитку наукової... Так. Тобто це у нас цей блок законів, тут в принципі, знову ж таки, фактично весь набір ініціатив, які є між урядом і парламентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мене, чесно кажучи, мене трішки турбує проєкт Закону про трансфер технологій. Була спроба, колеги пам'ятають, на початку нашої каденції внести законопроєкт, який ми врешті-решті відхилили, тому що він був і близько не готовий до 2020 року, пам'ятаєш, чи 2021 року. А нам би хотілося подивитися. Просто грудень 2026 року, в разі того, що законопроєкту ще близько немає як ідеї, то я думаю, що це ранувато, мені здається.

КАЧКА Т.А. Ми консультувались з МОН. Перше, це строки в основному узгоджені. Там і консультувались, ми провели перед зустріччю з вами зустріч з міністерством. В їх розумінні, що воно опрацьовано.

Але якщо ми тут, грубо кажучи, не впишемось в грудень 2026 року, нічого страшного не буде, тому що це наш строк.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але він потрібен. Це факт.

КАЧКА Т.А. Так, 25.3 Україна ухвалила та просувається в реалізації Дорожньої карти Європейського дослідницького простору на 2025-2027 роки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там задача Кабінету Міністрів.

КАЧКА Т.А. Це задача Кабінету Міністрів. Але я так розумію, що є логіка така, що також уточнюється закон про щодо реалізації принципів відкритої науки і, можливо, інституційна якась історія.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мені здається, що ми про відкриту науку вже прийняли місяць тому.

КАЧКА Т.А. А, ну, тоді цей, нам це все.

Знову ж таки ключовим тут буде безпосередньо сама Дорожня карта по Європейському дослідницькому простору. Це найважливіша історія.

Освіта і наука. Освіта і наука, тут в нас перший бенчмарк інституційний, що в нас є необхідна інституційна, тут політична, то це мається на увазі в полісі, там, що є компетенція і відповідно весь набір елементів політики у сфері освіти і навчання, зокрема там професійні, молоді і спорту, тобто що в нас є повний комплекс. Є інституції, компетенція, щоб робити цю політику, розуміння, як бюджети плануються, антикорупційні заходи – зрозуміло, тобто тут буде більше питання щодо, ну, фактично самого міністерства і його структур всередині.

Ну, в програмі в нас для всіх речей – це Еразмус+, повне його впровадження і реалізація проєкту щодо використання освітнього мобільного додатку «Мрія». Тобто це такі клаптикові речі, які потребують законодавчої зміни, тобто цей бенчмарк, буде більш комплексна оцінка інституції в цій сфері.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В нас вже була спроба прийняти Закон про додаток «Мрія». Вона була не дуже вдалою в нашому парламенті, але я думаю, якщо Кабмін перенесе, то в принципі через те, що він більшою мірою взагалі технічний, якщо чесно, бо це визнання документу і використання в освітньому процесі, то його можна взагалі з грудня 27-го перенести на грудень 26-го Це цілком імовірний строк.

КАЧКА Т.А. Глобальна конвенція про визнання кваліфікацій, що стосується вищої освіти, я думаю, що це все-таки більше питання там ратифікацій. Це дуже проста історія. Так, тепер фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки здобувачам. Тобто це уточнення, знову ж таки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ми прямо зараз будемо через два питання розглядати таблицю до другого читання.

КАЧКА Т.А. Прекрасно. І останнє, в нас було Закон про освіту дорослих. І моє розуміння, знову ж таки спілкування з міністерством, що цей закон більше як рамковий тут зазначений, щоб ми могли повністю по цьому бенчмарку зробити все, що нам необхідно зробити. Тому тут в нас немає прив'язки щодо його змісту і тому очевидно, що це найбільш креативне завдання між МОНОм і профільним комітетом в частині нашої системи освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 100 відсотків.

КАЧКА Т.А. От такий от підхід.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Тарасе Андрійовичу.

_____. *(не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конечно є. Просто питання в тому, що ми неодноразово проводили цю дискусію, і директива Європейського Союзу, яка це регулює, вона дуже рамкова. І закон, який ми прийняли в першому читанні, дуже рамковий. Тому він не влаштовував різних депутатів з комітету з різними баченнями, він нікого не влаштовував, тому що рамковий, він за все гарне, проти всього поганого і нічого не вирішує. І це безкінечна дискусія поки що, яка не дійшла до фінальної, ми не дійшли всередині комітету до фінальної згоди, що він конкретно має регулювати, бо в нас елемент освіти дорослих є в половині законів освітніх, які є, які регулюють ту чи іншу сферу, і вони працюють, і ми кожного разу їх додаємо.

Чи є необхідність його робити окремим? Ну, подискутуємо, спробуємо, подивимось, що буде з концепціями.

КАЧКА Т.А. Мені здається, що його треба приймати в контексті, власне, тут добре сформульована бенчмарка, та, що вона в нас стосується всіх аспектів реалізації політики. Тобто якщо в нас, ну, грубо кажучи, освітня політика все одно впирається в бюджетні процеси, в правильну компетенцію, хто які рішення приймає, там, по конкретних навчальних закладах тощо, якщо в нас для цілісності регулювання є якісь елементи, які там недостатньо врегульовані, то Закон про освіту дорослих, він може бути там доречним. Але це все одно наша компетенція внутрішня, для того щоб цю цілісність забезпечити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Романе Павловичу, будь ласка, вам слово.

ГРИЦУК Р.П. Я тут коротко прокоментую. Підтримуючи те, що голова комітету сказав, якщо нам просто треба для бенчмарки, то ми можемо дуже рамковий зробити закон. Але чи він треба нам? Основне питання: чи готові ми фінансувати освіту дорослих? Бо якщо ми готові фінансувати освіту дорослих і виділяти на це кошти, ну, то це інша справа. І тут від цього залежить, чи

створюємо ми інститут і чи виділяємо ми кошти, чи ми просто визначаємо термінологію.

ГРИШИНА Ю.Г. Сергію Віталійовичу, можна? Я не в обговорення, я просто не можу не відреагувати. Ми з паном Романом там основного закону чи альтернативного, я вже не пам'ятаю, основні автори. І я хочу додати, що тут мова не в тому, чи готові ми фінансувати, тому що ми зараз фінансуємо освіту дорослих набагато в більшому розмірі, ніж це потрібно. Фінансування відбувається безсистемно, різними організаціями, немає поняття мети, немає поняття хто і для чого і кого навчає. Тому величезна кількість коштів, ми проводили дослідження, витрачається якби, ну, незрозуміло для чого, недержавницькі, да, Сергію Валерійовичу, дякую вам за доповнення.

Тому да, думаю, тут трошки підкорегували, що ми готові фінансувати і ми фінансуємо, а треба порядок там навести, щоб правильно фінансувати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже тема нам зрозуміла.

КАЧКА Т.А. Дивіться, у нас насправді виходить, що у нас є або якісь дуже точкові речі там по кваліфікаціях, там 2005/36, там по конкретних інструментах освітніх, по інших історіях. Останнє те, що цей елемент ми обговорювали, це більше питання цілісності регулювання в силу того, що колись задум цієї структурної реформи по освіті включав теж Закон про освіту дорослих десь там на стадії, коли ми десь там років 10 тому, коли концепція зародилася. Відповідно він з'явився і в національній програмі адаптації. Але сказати, що це якийсь елемент, без якого ми не зможемо виконати цей бенчмарк, теж не це. Бенчмарк, як ви бачите, полягає в тому, щоб був цілісний набір компетенцій, що якщо у нас вже є, то там і повноваження, і ще щось, щоб не було розривів, що ми щось задекларували, а під цим там немає повноважень, немає бюджетного планування і, може, ми виділяємо одну гривню, але, наприклад, немає там програми цільової.

Тому тут, я думаю, що у нас свобода в плані того: чи буде цей закон, чи він буде схвалений? Чи замість нього може бути Закон про внесення змін до деяких законів про внесення змін? Це зрештою це може бути Закон про освіту дорослих, який полягає щодо внесення змін в інші. Тобто тут у нас певна свобода є і тому

нам головне, щоб ми забезпечили цю цілісність якомога швидше. І я вважаю, що взагалі в питаннях там освітньої реформи ми десь там справді завершили всі ці речі по структурній реформі, тому далі це вже питання управління.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І менеджменту безпосередньо.

Дякую, Тарасе Андрійовичу.

Шановні колеги народні депутати, чи є запитання до доповідача або до обговорення? Немає. Тоді, будь ласка, Академія правових наук.

Олександр Маркович Бандурка.

БАНДУРКА О.М. Дякую. Дякую. Шановні депутати, шановний Тарасе Андрійовичу, ми всі розуміємо, що процес євроінтеграції це величезний і складний, проблематичний процес. Ми маємо інтегрувати, адаптувати 2 тисячі 700 європейських стандартів, норм, положень, і з них майже 700 припадає на гуманітарну сферу, яку ви почали обговорювати. І вам, Тарасе Андрійовичу, і вам, Сергію Віталійовичу, тут величезний пласт роботи є.

Я хотів буквально конспективно на окремих питаннях, які не відповідають у нас стандартам європейським. Це методика оцінювання, державна атестація наукових закладів і науково-дослідних установ. Я член Експертної ради. Постійно нам після затверджень приходиться переглядати клопотання чи-то вищих навчальних закладів, чи наукових установ. Ця методологія Міністерства освіти і науки потребує суттєвого удосконалення і ми просимо у комітету відповідної підтримки.

Друге питання - це прийом в аспірантуру. Немає притоку молодих кадрів у зв'язку з тим, що сьогодні практично молода людина в аспірантуру поступити не може, а ми говоримо про оновлення кадрового складу і галузевих академій, і університетської спільноти. Ну все-таки в університетах там це трошки простіше.

Є проблеми і з незалежним тестуванням. Я думаю, вони вам добре відомі. До нас звертаються батьки абітурієнтів дати якісь висновки, чи правильно відсторонили, чи не здали. Але у нас сьогодні 105 тисяч студентів українців вчиться за кордоном і наша система освіти витісняє молодь за кордон. Я не буду все деталізувати, у нас будуть там ще питання по середній освіті.

І останнє. Це питання академічної самостійності, академічної незалежності. Я просив би, Сергію Віталійовичу, вас як члена депутатської комісії відповідної і як голову профільного комітету на це звернути увагу. Ми можемо в робочому порядку це обговорити. Але питання ліквідується як Національної академії наук, так і галузевих. Я зупинюсь на тому, що є відповідний проєкт Постанови Кабінету Міністрів про деякі питання виборів керівників наукових установ. Проти цього проєкту і Національна академія наук, і Національна академія правових наук категорично виступають, оскільки протирічить чинному законодавству. Ми, юристи, не можемо просто ігнорувати і не бачити цих прогалин. Такі питання мають бути вписані в загальну програму євроінтеграції України саме в сфері освіти і науки. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Марковичу.

Шановні колеги, чи є ще необхідність обговорення? Ні.

Тоді, шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

По-перше, хочу подякувати Тарасу Андрійовичу за офлайн-візит в комітет. Насправді ця дискусія важлива і потрібна. Нічого, в принципі, нового в бенчмарках для нас немає. Ми і самі знаємо, чого нам ще не вистачає в нашому законодавстві. І навіть законопроект про нерегульовані професії ми вже обговорюємо, в принципі, 5-й рік як мінімум, так, або навіть 6-й. Ну, там всю нашу каденцію, тому що ми розуміємо, що ми до цього прийдемо, директива є, є в нас певне регулювання певних професій, хоч воно і не є законодавчо закріплено, так, і немає прямих законодавчих там обмежень, але менше з тим, на рівні постанов Кабінету Міністрів, на рівні нашого досвіду роботи з впровадження, вони звичайно існують. І тому звісно два роки чи навіть, я сказав би, півтора року для прийняття такого пакету законопроектів не такий вже і великий термін, але, як кажуть наші колеги, тема нам знайома, що робити ми теж знаємо, тому я думаю, що, в принципі, виконати їх реалістично.

Отже, шановні колеги, переходимо до прийняття рішення. Шановних народних депутатів попрошу включитися з камерами. Ставлю на голосування проєкт рішення комітету:

Перше. Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій інформацію Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Кабінету Міністрів України пана Качки взяти до відома.

Друге. Рекомендувати Кабінету Міністрів України забезпечити координаційну роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо виконання завдань Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів від 1 квітня 2026 року, № 438, а також вжити управлінських заходів з метою вчасної підготовки нормативно-правових актів та подальшого їх внесення до Верховної Ради України.

Контроль за виконанням цього рішення покласти на голову комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГРИЦУК Р.П. Грищук – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. 8.

Хто утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

Переходимо до наступного пункту порядку денного.

Пане Тарасе, дякую вам щиро. Отже, коли все приймемо, все відкриємо, тоді і почнемо.

Отже, пункт другий порядку денного, шановні колеги. Про Доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2025 році.

Доповідачем є Андрій Петрович Бутенко – Голова Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Пане Андрію, будь ласка, вам слово.

БУТЕНКО А.П. Доброго здоров'я, колеги. Дякую, Сергію Віталійовичу, за надане слово. Сьогодні ми з колегами: заступниками голови Єременко Оленою

Володимирівною і Назаровим Іваном Володимировичем – хочемо доповісти коротко про результати, які ми відобразили в річному звіті і в Доповіді Національного агентства. І будемо готові відповісти на всі ваші питання.

Дякуємо за можливість щорічно звітувати у парламенті. Для нас це важлива професійна дискусія, тому нам важливо, що Доповідь про якість вищої освіти в Україні та відповідність її цілям сталого інноваційного розвитку щорічно готується Національним агентством і доповідається в комітеті.

На наш погляд, ці матеріали, відображені у доповіді й у звіті, дозволять зрозуміти реалістичність тих чи інших подій, прогнозувати певні тенденції в системі вищої освіти, допомогти в розробці управлінських рішень, посилити певні позитивні тенденції та явища, ну, і уникнути звичайно негативних якихось факторів, звичайно, вони у нас є.

Зважаючи, що доповідь є достатньо об'ємною, цього року вона складається з 275 сторінок, я спробую відобразити її основні позиції та надати певні пропозиції від агентства комітету в досить стислій формі. Якщо можна, слайд номер 2. Я бачу, що у нас слайду номер 1 немає. Ми розіслали. Дякуємо секретаріату, пані Олена каже, що у всіх депутатів є ці матеріали.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це так, так.

БУТЕНКО А.П. Так що всі могли ознайомитися. І, колеги, ми всім підготували живі примірники, принесли з собою. Дякую, колеги.

Якщо можна, 2-й слайд. Дякую. У 2025 році в Україні працювали 609 суб'єктів, що реалізують освітні програми у сфері вищої освіти, це заклади вищої освіти, наукові інститути, заклади фахової передвищої освіти. На слайді ви можете побачити інформацію з поділом закладів на комунальні, державні, інші статистичні дані, не буду на них зупинятися.

Варто зазначити, що порівняно з 2024 роком зменшилась кількість суб'єктів, що надають освітні послуги у сфері вищої освіти. У нас 16 закладів. І заклади вищої освіти реалізовували у 2025 році понад 29 тисяч освітніх програм.

Хочу нагадати, що у далекому 2019 році фіксувалось понад 54 тисячі освітніх програм, вони були в різному статусі, але помітно, що заклади певний порядок в цьому вже навели. В Україні наразі навчається... Вибачте, можна

наступний слайд попросити? В Україні навчається наразі понад 1 мільйон здобувачів. Якщо бути точним, 1 мільйон 029 тисяч здобувачів вищої освіти. Наймасовішим звичайно залишається бакалаврський рівень. На слайді ви можете побачити всі дані по кожному рівню.

Я б хотів звернути вашу увагу, в нижньому куточку там є середній вік здобувачів вищої освіти, ця інформація може бути для вас досить красномовна, цікава і очевидна, абсолютно правильно зазначає керівництво Міністерства освіти і науки, у нас майже вже вирішена проблема щодо перекосів в особах 25-річного віку, вона звичайно є порівняно з 2021 роком, але вже не така очевидна. Якщо ми не беремо до уваги третій рівень освіти – доктори філософії, де дуже видно демографічний перекосяк, у нас наразі лише 15 відсотків серед здобувачів жінки. Тобто 85 відсотків здобувачів третього рівня у нас чоловіки. Хочу сказати, що до 2022 року це завжди коливалося у 50 відсотків, 1-2 відсотки були розбіжності у кожному році, але це завжди було 50 на 50.

ГРИШИНА Ю.М. ... *(не чути)* .

БУТЕНКО А.П. Гарне питання, Юліє Миколаївно. Я думаю, що ми обговоримо це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліє, просто кількість бажаючих чоловіків значно більше, ніж кількість бажаючих жінок.

Андрію Петровичу, а от з чим би ви пов'язали такий перекосяк – 85/15? Тестування ж проходять... .

БУТЕНКО А.П. Сергію Віталійовичу, ви щойно сказали, що бажаючих чоловіків зараз така кількість вступити і використати освіту для отримання відстрочки від служби у Збройних Силах настільки велика, це моя гіпотеза, у мене немає переконливих даних чи статистичних, що просто жінки не можуть встигнути за тою кількістю бажаючих – це єдине моє пояснення, воно хибне і опирається виключно на мої інтуїтивні здогадки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БУТЕНКО А.П. Одним із завдань доповіді є відображення діяльності системи вищої освіти у формуванні відповідностей цілей і сталого розвитку, це завдання очевидно потребує поступального руху та системної роботи на різних рівнях. Ми відзначаємо помітний розвиток системи в цьому напрямку, зокрема учасники низки українських університетів у міжнародних проєктах, спрямованих на розвиток відповідних компетентностей та досягнення цілей сталого розвитку.

В Україні публікується щорічний звіт, який готує Національне агентство, присвячене цьому питанню. Як проміжний підсумок констатуємо, що помітне зростання українських університетів у міжнародних рейтингах, у 2025 році ми очевидно піднялися в рейтингах, що відображає цю відповідність.

Наступний слайд, будь ласка.

Щодо акредитації освітніх програм, то у 2025 році було акредитовано 2 тисячі 238 освітніх програм, із них тисяча 461 були акредитовані за повною процедурою. Нагадаю колегам, що з 2022 року у нас є виняткові обставини, в яких заклади можуть отримати умовну акредитацію у спрощеному режимі цілком безкоштовно, згідно Постанови Кабінету Міністрів 295.

Маємо певну тенденцію, яку варто відмітити. Після консультацій із комітетом Верховної Ради, з закладами вищої освіти Міністерством освіти у минулому році були змінені певні підстави, які дозволяють закладам отримати такий вид акредитацій, наразі таку акредитацію можуть отримати всі релоковані заклади вищої освіти, задіяні як в секторі оборони заклади вищої освіти та освітні програми, в закладах яким останнім часом були завдані суттєві пошкодження з боку ворога.

Таким чином, кількість освітніх програм, які отримували умовну акредитацію за спрощеним режимом, значно скоротилася. Я, забігаючи наперед, у 2026 році вона ще значно скоротилася, бо дані всі, які ми наводимо, вони беруться за 2025 календарний рік. Нам дещо незручно, тому що цикл роботи агентства від 1 вересня до 1 вересня, як і в більшості закладів вищої освіти, і календарний рік дещо не співпадає.

Таким чином, ми можемо побачити, що зменшилась кількість освітніх програм, які отримали так звану умовну акредитацію. Разом з тим, ми констатуємо, що значна кількість освітніх програм, які ні разу за період

військового часу не проходили повноцінну акредитацію, вперше у 2025 році вийшли на акредитацію і їм це було складно, оскільки вони не розвивали ці роки внутрішньої системи забезпечення якості. Таким чином, очевидно зросла кількість так званих однорічних або умовних акредитацій. Так само зміна Національним агентством більш чітких вимог до акредитації з визначенням «зразкова», також були переглянуті, вони були більш чітко визначені і їх стало менше. Ну, і звичайно збільшилась кількість відмов в акредитації. Порівняно, у 2024 році ми мали лише 0,2 відсотка відмов в акредитаціях, то в 2025 році ми вже мали їх 2 відсотки. Забігаючи наперед, у 2026 році ми очевидно їх матимемо ще більше, оскільки більше тих проблемних справ знаходимо на зараз.

Наступний слайд, якщо можна. Хочемо позитивно відзначити, що в Україні заклади вищої освіти, які попали під дію агресора і були в складних умовах, вони розуміють необхідність розвитку внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти. І 39 відсотків тих програм, які не виходили на повноцінну акредитацію, виходять і працюють в повноцінному режимі. Це і релоковані заклади, це і військові заклади вищої освіти, ті, які мають повноцінне право не проходити зараз акредитацію згідно законодавства, вони йдуть, вони беруть на себе цей виклик, вони його проходять по-різному: інколи успішно, інколи мають однорічну акредитацію, що також є успішним. Але це допомагає їм розвивати внутрішні системи забезпечення якості.

Наступний слайд. Колеги, проведення акредитаційних процедур для нас є великою частиною роботи, але маленьким рядочком поміж інших завдань Національного агентства. І для нас є найважливішою складовою нашої роботи це розвиток культури якості і забезпечення функціонування якісної аналітики в системі вищої освіти. Тому ми багато працюємо над розвитком аналітичних матеріалів, методичних, інформаційних матеріалів, які б допомогли закладам вищої освіти у формуванні внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти. Для цього ми посилили свою видавничу діяльність, маємо низку публікацій за минулий рік, які були спрямовані на систематизацію отримання інформацій для ефективності розвитку внутрішніх систем закладів вищої освіти. На екрані деякі з них, QR-коди, де можна це все в електронному вигляді скачати, почитати і скористуватися.

Серед таких аналітик, якщо можна, наступний слайд, ми виділили певні проблеми за минулим роком – це недоліки структури змісту освітніх програм, імітацію якості. Замість реального забезпечення ми бачимо, коли заклади працюють виключно на процедурах ротацій. І системний кадровий дефіцит в багатьох закладах вищої освіти чи освітньої програми.

Важливо відзначити, що нами була в минулому році запроваджена чітка система індексацій критеріїв і підкритеріїв, що дозволяє нам більш чітко бачити проблему і типові помилки як в програмі, так і в закладі, в регіоні, в галузі. Тобто в будь-якому розмірі ми можемо подивитися, які є типові помилки і як на них реагують ті чи інші освітні програми. На слайді ви можете побачити найбільш часті помилки – це недосягнення програмних результатів навчання, неефективна практична підготовка чи навіть її повна відсутність, невідповідність змісту освітньої програми заявленим, відсутність якісних кваліфікаційних робіт або неспівпадіння напрямків кваліфікаційних робіт з напрямком навчання студента.

Другою групою є імітація внутрішньої системи забезпечення, як я сказав, для багатьох закладів все-таки акредитація є важливою, а не розвиток внутрішньої системи. Це одна з найбільших проблем, на мій особистий погляд.

Третьою проблемою є брак кадрів. Колеги, лібералізація ліцензійних умов, що відбулася там 6-7 років тому в Україні, привела до масового відкриття освітніх програм і переклала відповідальність на самий університет, який би мав цю нести відповідальність, держава ніби відійшла і ми зараз фіксуємо, що значна кількість освітніх програм не має належних кадрів, і ми маємо непоодинокі випадки, коли жоден викладач на освітній програмі не має освіти чи наукового ступеня, який курує змістом цієї освітньої програми і теми, або коли викладачі забезпечують...У нас є випадок, ось нещодавні. Два викладача забезпечують понад 50 відсотків всіх освітніх компонентів на бакалаврській програмі, всі розуміють її розмір. Або випадки, коли колеги, що читають ті чи інші освітні компоненти, дуже далекі за своїм науковим спрямуванням і освітою до них, наприклад, кандидат педагогічних наук, який читає наркологію в медичному закладі, або масово – коли вони читають різні види менеджменту, логістики, фахівці з виробництва меблевої продукції читають лісництво, воно-то дерево, але ж в різних іпостасях. І це все, м'яко кажучи, дуже непоодинокі випадки.

Якщо можна, наступний слайд. Не можна говорити про проблеми, бо складається враження, що у нас освіта, що це якась проблемна галузь, ні, освіта у нас фантастична, вона якісна, в ній є якісні гарні програми, є проблеми, і про це потрібно говорити.

Україна має багато позитивних практик. Давайте згадаємо, що ми єдина країна, яка зберегла систему всієї освіти від дошкільної до вищої освіти в умовах війни, в умовах неймовірної кризи, і тут потрібно не забувати дякувати нашим викладачам, освітнім менеджерам, які зберегли університети, розвивають їх і університетські простори, ми бачимо зростання багатьох університетів в Україні в умовах війни, але варто відзначити певні позитивні тенденції. Це багато університетів змогли зберегти і примножити кадровий потенціал, забезпечити системність професійного розвитку у своїх викладачів університетів, посилилася інтернаціоналізація, реалізація міжнародних грантів і проєктів. Багато-багато позитивних моментів, не буду зупинятися, все це відображено в нашому звіті.

Можна наступний слайд. Я вже згадував, що перед нашим агентством стоїть одне з найважливіших завдань – це розвиток культури якості. Культура якості це не акредитація, це не інспекція – це те, що розвивається роками, а скоріш за все десятиліттями. З багатьох причин українська система вищої освіти долучилась до системи управління в якості ESG лише через 20 років після своїх європейських колег, тож, очевидно, ми маємо проблеми в культурі формування, управління якості вищої освіти. Але заклади, які зрозуміли ефективність запропонованої моделі, демонструють швидкі зміни і високий рівень.

Європейські вимоги, для нас надзвичайно важливо і зокрема Національним агентством було запроваджено низку заходів на підтримку культури системи забезпечення якості вищої освіти. Ми завжди відкриті до дискусій, ми проводимо велику кількість заходів. В звітному році було проведено 59 тренінгів з залученням понад півтори тисячі учасників, проєкти з організацією УСЛ, тренінги для закордонних партнерів, що працюють в Україні, 62 вебінари і інструктажі, де тисячі, тисячі учасників були залучені до цієї роботи. Найбільшим нашим майданчиком залишається український форум якості, який в минулому році відбувся в Луцькому національному технічному університеті, об'єднав понад тисячу учасників вживу. Були обговорені глобальні проблеми вищої освіти, обмін

досвідом, долучені були і представники і лідери нашої держави, і лідери європейського простору вищої освіти.

Принагідно запрошую до цієї нашої команди всіх народних депутатів, всіх зацікавлених осіб долучитися до цього річного форуму, Українського форуму забезпечення якості 2026 року, який відбудеться 16-17 вересня в місті Києві, вам буде легше, чим у попередні роки, на базі торгово-економічного університету. Ми вперше переходимо з нашим форумом якості на Лівобережжя України, тому ми будемо вперше в цьому році на Лівобережній Україні в торгово-економічному університеті. Всіх запрошуємо до дискусій, до панелей.

Якщо можна, наступний слайд. Колеги, Україна залишається найвідкритішою системою забезпечення якості в Європі. Ми маємо 49 іноземних агентств, які працюють на території України і мають абсолютно аналогічні права з Національним агентством, будь-який університет може пройти акредитацію в цих 49-ти агентствах. У звітному році 38 освітніх програм отримали акредитацію в іноземних агентствах, ця тенденція, до речі, щороку збільшується.

Наступний слайд, будь ласка.

Можливо, однією з найбільших подій 2025 року для системи забезпечення якості важливої для вищої освіти в Україні стало те, що Національне агентство пройшло фінальний моніторинг в ENQA та EQAR, це міжнародні організації, які контролюють вищу освіту і забезпечення якості в Європі. Цей моніторинг передбачений міжнародними зобов'язаннями України. І це не просто моніторинг Національного агентства, це моніторинг на відповідність всієї системи забезпечення якості і всієї вищої освіти в Україні європейським вимогам.

Дякуємо колегам всім, хто долучався, закладам освіти, народним депутатам. Це була спільна велика робота. Для нас це надзвичайно важливо.

13 слайд, якщо можна, наступний. Чому це для нас важливо? Тому що визнання України в ENQA та EQAR це не тільки великий політичний крок, це стратегічне значення для України. Це верифікація відповідності стандартам ІГ нашої системи, це довіра на міжнародному ринку до української системи якості, це суб'єктність України як повного учасника європейського простору вищої освіти, це виконання зобов'язань України як формальних, так і певних моральних, офіційне підтвердження успішності реформ у сфері вищої освіти, які

впроваджуються в Україні останні роки. І позиціонування України як надійного європейського партнера в сфері вищої освіти. Я готовий говорити ще і про відповідність для кожного університету, чим це важливо, що таке ДКАР, але я готовий так само з колегами і відповідати на ваші питання, якщо вони будуть у цій сфері, бо це можна окрему доповідь робити про євроінтеграцію.

Наступний слайд, будь ласка. Для нас важливою залишається і робота в секторі економічної доброчесності. Звичайно, ніде так багато, як в цьому комітеті, не знають, чого вартувала робота над Законом про академдоброчесність. Дякуємо народним депутатам за підтримку. Дякуємо, це був довгий марафон. Але це і розроблені проєкти змін до Порядку присудження наукового ступеня 1197, Порядку підготовки докторів філософії 44 та інші-інші-інші, які ми робимо разом з Міністерством освіти і науки.

І наступний слайд, будь ласка. Роки роботи дозволили нам сформувати нову стратегію Національного агентства у 2025 році і запропонувати нову концепцію забезпечення якості вищої освіти, яку ми обговорили з групою провідних закладів вищої освіти, Міністерством освіти і науки, і сформувати певні блоки, які ми зараз намагаємося реалізувати у проєкті законопроєкту, пробачте якраз ось так само з Олегом Ігоровичем щойно говорили, коли в наступну групу зберемося для узгодження, де ми пробуємо опрацювати і подати в комітет пропозиції щодо ролі незалежних агентств, щодо першого етапу, умовно, замість інституційної так званої кластерної акредитації, не менш вагомим є визначення і нової моделі формування Національного агентства, яке повинно мати законні підстави для перевантаження, та інші, інші питання.

Транскордон. Так само ідея транскордонного забезпечення, абсолютно. Сергію Віталійовичу. Це все наші моменти.

Колеги, ми готові відповідати на ваші питання, бо говорити про нашу роботу ми готові довго, але розуміємо, у вас складний графік сьогодні. Дякуємо, що виділили стільки часу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрію Петровичу, в першу чергу хочу подякувати вам і всій вашій команді за роботу і цього року, як ми це робили і в попередні роки. Тому що робота надважлива, ніхто не ставить під сумнів необхідність цієї роботи,

вона об'єктивно дуже потрібна країні і справді виводить на якісно новий рівень нашу систему вищої освіти. У мене до вас є, якщо перед тим, як от колегам передати слово, є пара питань. Перше дуже просте, напевно, і воно ж напевно дуже складне. Як ви оцінюєте якість вищої освіти України в 2025 році порівняно з попередніми роками?

БУТЕНКО А.П. Сергію Віталійовичу, це дуже складне питання. Давайте я скажу такою трошки заїждженою для себе фразою на зустрічах із колективами регіонів, да, ми зустрічаємося. Якщо у кожного з нас запитать, що таке якість вищої освіти, от просто, що таке якість вищої освіти? Кожен із нас назве якісь параметри, які він туди вкладає. І кожен буде правим, але сусід чи сусідка його захоче поправити і додати туди щось. Тому це досить обширне поняття: від філософського до що визначати маркером. Для нас як системи забезпечення якість вищої освіти, в межах ESG ми визначаємо, що таке якість вищої освіти – це відповідність стандартам ESG. Тобто це не успішність конкретного здобувача на випуску – це як організували і які можливості цьому здобувачу дали. Чи були дотримані правила і принципи, які затверджені в європейському просторі вищої освіти? Очевидно, ці зміни відбуваються на краще з кожним роком. Чи вони такі, як ми хотіли? Очевидно, що ні.

Я вже декілька разів згадував, можливо, з колег хтось щось добавить, головна біда, яку ми зараз спостерігаємо, їх декілька, це імітація процесів забезпечення якості, коли тобі дають шикарно виписані папери і формально немає ознак для того, щоб не дати цьому закладу вищої освіти умовної акредитації чи там, не доведи господи, неакредитації, але люди не розуміють, для чого. Тобто імітування процесів, а не переживання процесів. Бо вся система ESG побудована на дискусіях і пошуках відповідей. Це довгий процес і це процес, який потрібно розбити на ланки. Ми зараз працюємо з колегами із Естонії з декількома українськими університетами над створенням спеціального додатку, який дозволить університетам зробити планування на 5 років для кожного суб'єкта в межах колективу - для викладача, для професора, для доцента, для завідувача кафедри, що йому робити 5 років, щоб це була рутинна повсякденна робота, яка б спрацювала на користь якості вищої освіти. Нам дуже хочеться, щоб наш проєкт

вдався, але поки це лише проєкт, який ми почали реалізовувати і писати такий додаток.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Петровичу.

Ще одне питання по постакредитаційному моніторингу. Як він зараз у вас відбувається?

БУТЕНКО А.П. Зараз він відбувається частково. Але я б передав Івану Володимировичу зараз слово, він у нас курує цей напрямок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Володимировичу, будь ласка.

НАЗАРОВ І.В. Дякую за запитання. Постакредитаційний моніторинг законодавством передбачений як обов'язкова складова. Він по закону має відбуватися на третьому році після акредитації освітніх програм. І має стартувати, починаючи з 2027 року. Умовно кажучи, у 2027 році ми маємо запросити всі освітні програми, які проходили акредитацію в 2024 році, на постакредитаційний моніторинг. До того часу у нас це діяло як виключення із правил, мається на увазі, що можна було закладам звертатися для проходження позачергового постакредитаційного моніторингу. І зараз будь-який заклад освіти може звернутися до нас з цією метою, якщо він хоче уточнити напрямок розвитку своєї освітньої програми, він може через нього пройти. Але той процес, який передбачений саме законом, він починає і стартує з 2027 року.

Наше завдання - це підготувати інформаційну систему, щоб інформаційна система мала можливість приймати всі документи і всі заявки від закладів вищої освіти автоматично, як це відбувається в межах акредитації. Оцей процес буде готовий у 2027 році і він буде працювати повністю, як то закон і передбачає.

БУТЕНКО А.П. А я хочу додати, що всі ті постакредитаційні справи, які зараз уже пройшли у нас цей період, були предметом окремого глибокого дослідження на скринінги європейськими партнерами. Вони перевіряли процедуру і все, і цілком визнали, що наша, передбачена в законодавстві, та, яку ми реалізуємо зараз, система постакредитації не отримала жодного зауваження. Тобто вони нею залишилися цілком задоволені. Вона потихеньку набирає оберти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ще одне питання. Ми піднімали цю тему, як, ну, не те, що негативну, як таку ризикову, яка негативно впливає власне на якість – це невідповідність кадрового забезпечення деяких освітніх програм, власне, цілям, задачам самої освітньої програми. Що ви з цим робите? Що не вистачає для того, щоб робота стало з цим ... .

БУТЕНКО А.П. Сергію Віталійовичу, це також довга дискусія, тому що я дуже коротко ретроспективу. Коли ми починали нашу діяльність в 2019 році, ми чітко визначили, що наші вимоги до кадрового потенціалу не є аналогічними до ліцензійних умов, що у них є різні завдання і ми по-різному це трактували.

Виникло два питання. Закладу потрібно відповідати ліцензійним умовам і акредитаційним, які не співпадали. Це перше. Друге, багато хто ставив під сумнів, що Національне агентство вповноважено виставляти якісь додаткові вимоги, оскільки ми не є центральним органом влади, як цілком зрозуміло. Тому нами була робота спільно пророблена з командою Олега Ігоровича і в далекому 2021 році ліцензійні умови були узгоджені так, щоб можна було використовувати і для ліцензування, і для акредитації. Ця спроба була, вона вдалася.

Чи, як то кажуть, чи рішення 2021 року є якимось фантастично правильним? Для 2021 року так, а зараз ми бачимо, що воно достатньо вийшло однобоким, у ньому є недоліки. І ми вже зараз бачимо, як його можна виправити. Ми бачимо одну проблему, що зараз Міністерство освіти так само змінює ліцензійні умови під свої потреби ліцензування і вони розходяться з умовами акредитації. І нам потрібно мати право і статус виставляти свої акредитаційні вимоги, які були б обговорені, погоджені, але разом з тим виконували ту роль, яка потрібна для акредитації, а саме встановити, що викладач, який заходить в аудиторію, він має відповідні компетентності чи практичний досвід, чи науковий досвід і він може нести нові актуальні знання. Не знання 20-річної давності, а актуальні знання.

Друге, щоб це були вимоги окремі для педагогічних працівників, науково-педагогічних, для практиків, для митців, для спортсменів, тому що нам їх потрібно розвести. Ми це бачимо зараз питання у юридичному закріпленні моделі, яка би дозволила Національному агентству це робити і це мало б загальнообов'язковий статус для університетів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я думаю, що давайте попросимо, якщо ніхто не заперечує, внести в проєкт рішення комітету провести узгоджувальну нараду комітету з Національним агентством і Міністерством освіти і науки якраз по цьому питанню, бо воно насправді дуже давно турбує. І можна, напевно, безкінечно робити певні пом'якшення, да, особливо розуміючи умови, але кількість освітніх програм все ще залишається, м'яко кажучи, надмірною, якщо перерахувати на кількість закладів вищої освіти або наукових установ, які надають також послуги в вищій освіті. Тому я пропоную, якщо ви не заперечуєте, колеги, в рішення комітету це також додати, щоб у нас тут просто не випало з нашого фокусу уваги. Дякую.

У мене, в принципі, з основних питань напевно все. Єдине ще, да, я хотів би ще запитати про умовну акредитацію. Що далі будемо з цим робить? Мені здається, що цей інструмент починає себе, м'яко кажучи, вичерпувати.

БУТЕНКО А.П. Та, що постанові 295, по спрощеній процедурі, так? Дивіться, ми так само про це говоримо. І я пам'ятаю, як ми говорили з вами це в 2022 році, тоді сподіваючись, що війна не буде тривати довго.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Це вимушений крок.

БУТЕНКО А.П. І ми скоротили кількість умовних вдвічі за цей час. І ми почали цю процедуру в 2024 році і вона скорочується.

Зараз, буквально в п'ятницю, я підписав лист, який інформує заклади вищої освіти про рішення Національного агентства, що ми також далі переглядаємо ці умови. І саме ми попередили заклади вищої освіти, що ми залишаємо право для релокованих закладів, для тих, хто в секторі оборони працює ... освітніх програм, і тих, у кого стались форс-мажорні обставини, зрозуміло, це передбачить неможливо. Але попереджаємо, що цим можна буде скористатися лише двічі і це право буде втрачено для всіх цих категорій, всі мають розуміти, що цьому є кінець і вони повинні виходити в повноцінну акредитацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Петровичу. Шановні колеги народні депутати, будь ласка, чи є у вас запитання до доповідача?

Юліє Миколаївно, я бачу, будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Колеги, принагідно вітаю всіх, сьогодні у нас так багато гостей.

Андрію Петровичу, я вам дякую за такий звіт і дякую, що кожного року ви приходите до нас, в комітет, з усією командою, готуєте презентацію, і ми з задоволенням з колегами знайомимося з звітом про систему вищої освіти, якості вищої освіти в Україні.

Я хочу вам також подякувати за той високий професійний рівень роботи і за гнучкість в умовах війни, оскільки коли розпочалося повномасштабне вторгнення, була величезна кількість питань, які пов'язані з вашим напрямом роботи, і дуже багато було проблем, і знайшли вихід з різних ситуацій. і певна така гнучкість була, і це добре, це допомагало і допомагає нам далі якби тримати систему вищої освіти.

У мене декілька питань. Перше питання. Я ще хочу вам подякувати за те, що ви завжди з комітетом поруч, за те, що підкомітет з питань вищої освіти хоч і не складається з усіх членів комітету, що ви завжди берете участь в усіх наших, у розробці всіх законодавчих ініціатив, як би іноді не було важко або довго, ви ніколи не здаєтесь. І я вам дякую за це.

_____. *(Не чути).*

ГРИШИНА Ю.М. Та звичайно. Як це можна не замітити? Це всі замічають. І я вам дякую, тому що не всі іноді витримують такі тривалі марафони, як ви витримали з нами протягом підготовки Закону «Про академічну доброчесність», як, в принципі, і більшість, хто в цій аудиторії знаходиться, вони так само тримали цей марафон дуже довго.

Принагідно моє питання перше пов'язано з саме Законом України Про академічну доброчесність». Ми його довго з вами готували. Слава богу, ми його прийняли і зараз фактично він почав свою дію, і ось в липні основні його норми вступають в дію. Тому в мене питання фактично про те, як ви вважаєте, яким чином іде розробка підзаконних нормативно-правових актів? Як іде взагалі імплементація Закону України «Про академічну доброчесність» на практику? І що змінилося в вашій роботі, враховуючи ті зміни, велику кількість змін, які ми

передбачили в цьому законопроекті? Чи збільшило це рівень академічної доброчесності, Андрію Петровичу?

БУТЕНКО А.П. Дякую, пані Юліє. Ні, не збільшився. Але я передам слово Івану Володимировичу, це його напрямок роботи.

НАЗАРОВ І.В. Дякую за запитання.

Одразу в межах питання ми бачимо, що тут є певний фронт роботи, який Національне агентство має самостійно зробити – це мається на увазі, що ми маємо підготувати зміни до підзаконних нормативних актів і передати в Міністерство освіти для їх запровадження, на виконання вимог Закону «Про академічну доброчесність». В принципі, ми цю роботу вже зробили і всі відповідні документи були передані.

Але тим не менш ми маємо ще допомогти і закладам вищої освіти в тому, щоб підготуватися до тих вимог, які Закон «Про академічну доброчесність» висуває. Як було сказано, було надано 6 місяців для всіх, в тому числі і для університетів, для того щоб ці вимоги зробити. І от 31 липня воно вступає в силу і потім треба їх реалізовувати. В першу чергу проблема полягає в тому, що кожен університет має внести зміни до внутрішніх актів з питань академічної доброчесності, створити уповноважені органи, забезпечити реалізацію правил і процедур, збільшити обізнаність здобувачів з питань і цінності академічної доброчесності. І це важливо не лише тому, що і закон це передбачає як вимогу для університетів, але ще й тому, що, наприклад, у вересні почнеться наступний етап акредитації освітніх програм. І всі освітні програми, які підуть до Національного агентства, будуть перевірятися в тому числі і на виконання вимог Закону «Про академічну доброчесність» в контексті формування внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності. І якщо ми Національним агентством не побачимо цих змін, що вони не виконуються, це буде пряме невиконання вимог закону, це буде суттєвий недолік і такі освітні програми ризикують отримати умовну акредитацію.

Тож що таких випадків було мінімум і менше, то ми проводимо широку інформаційну кампанію з університетами, з закладами вищої освіти про те, що

закон прийнято, він має певні нові вимоги, їх треба реалізувати, а внутрішні акти треба змінити. І ми вже провели круглі столи, 5 круглих столів: в Харкові, в Києві, в Одесі, у Львові, а наступному тижні в Дніпрі буде відповідний захід. Більше 100 представників із 100 університетів прийняли участь. І тому ми доносимо всі ці вимоги, і правила, і зміни до університетів, щоб вони вчасно встигли все це реалізувати і щоб проблем в наступному не було.

Ну, і другий блок питань, він теж буде проблемним, мається на увазі, що Національне агентство не буде розглядати скарги про академічний плагіат, наприклад, у дисертаціях і всі ці скарги підуть до університетів. І мова буде не лише про дисертації, а в тому числі й про присуджені вчені ступені і ступені вищої освіти. Тож мається на увазі, що університети мають бути готові до суворих і детальних вимог, які висуваються в Законі «Про академічну доброчесність», створювати відповідні уповноважені органи і розглядати відповідні питання. І за своїм досвідом ми знаємо, що тут багато всіляких є нюансів, в тому числі і з судовими оскарженнями, і інше, тож і в цьому питанні ми також намагаємось закладам допомогти. Ми створили робочу групу із представників університетів різних регіонів. Було розроблено типовий порядок позбавлення наукового ступеня, вченого звання, ступеня вищої освіти закладами вищої освіти. Цей порядок буде розміщено на сайті нашого Національного агентства. Ми проведемо його презентацію і дозволимо і будемо агітувати всі університети його застосовувати як один із внутрішніх актів, або використовувати його положення. Тож певні проблеми можливі, але ми намагаємось в межах того часу, який було надано, пів року, зробити так, щоб їх було мінімум. Дякую.

БУТЕНКО А.П. Принагідно запрошуємо всіх народних депутатів і присутніх, 24 числа в приміщенні Університету Шевченка ми будемо робити презентацію цих документів.

_____ . А на лівому березі?

ГРИШИНА Ю.М. На лівобережжі.

БУТЕНКО А.П. Не можна все на лівому березі. Хтось із нас правобережний, наприклад, я, тому мене сюди ще тягне.

ГРИШИНА Ю.М. Пане Андрію, я вам дякую за відповідь. Я хочу сказати, тому що я так само брала участь у всіх цих круглих столах, які ми з вами разом проводили по всіх регіонах України. Це дуже-дуже важливо, тому що, звичайно, університети повинні, ну, з ними треба працювати, розповісти їм, тому що це нове, і вони повинні бути готові.

Уточнення. Ось ця нова система, коли заклади, університети тепер будуть позбавляти наукових ступенів, вчених звань ... .

(Загальна дискусія)

ГРИШИНА Ю.М. Так. Тобто будуть мати нові повноваження. Нові повноваження будуть мати. Ця норма вступає в силу 31 липня. Так? Так, і дуже важливо, щоб університети, це високий рівень відповідальності, дуже важливо, щоб вони були готові до цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже важливо, щоб вони підготували документи до цього, бо все це перейде, все, що зараз стоїть в черзі або потенційно могло б зайти на Національне агентство, воно чекає свого часу. Закон прийнятий. І з 1 серпня все це піде в університети. А бездіяльність... Там який строк на розгляд? 6 місяців. І через 6 місяців, в разі, якщо університети не будуть готові, це все повернеться знову до Національного агентства. І наша задача - забезпечити так, щоб перша ланка спрацювала.

ГРИШИНА Ю.М. Так-так. Тому важливо, щоб університети були готові, це дуже серйозна історія. До неї потрібно готуватися. Тому ми проводили круглі столи по всіх регіонах України. І я сподівалася, що сьогодні університети готові до цієї дати - 31 липня. От тому що, окрім цієї норми, там же ще багато чого треба підготувати.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. І покласти відповідальність на голову підкомітету, контроль.

(Загальна дискусія)

ГРИШИНА Ю.М. За що? І за рівень академічної доброчесності в країні давайте вже.

БУТЕНКО А.П. Юліє Миколаївно, Сергію Віталійовичу, якщо дозволите, скориставшись майданчиком, наголосити, те, що підняла пані Юля дуже слушно, що там не тільки можливості в університеті відкриваються, а і передбачається відповідальність університету в разі порушення цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саме так.

БУТЕНКО А.П. І Міністерство освіти, і Національне агентство отримує певні права, ну не так, навіть не права, а зобов'язання застосовувати до університетів певні санкції і ті санкції надзвичайно сурові в разі порушення цих вимог Закону «Про академічну доброчесність». Зокрема заборона здійснювати захисти від одного до трьох років в залежності від ступеня провини. І це будуть здійснювати певні органи Міністерства освіти. Тому це дійсно важливо для закладів розуміти, ми намагаємося роз'яснювати цю політику. Дякую. Дякуємо, що ви інформуєте і допомагаєте нам в цьому разом з міністерством.

ГРИШИНА Ю.М. Я вам теж дуже дякую.

У мене звичайно, це мій профіль, у мене багато різних питань і уточнень, але я залишу їх на післякомітетський час, з поваги до часу колег.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую Юліє Миколаївно.

Роман Павлович Грищук, будь ласка.

ГРИЩУК Р.П. Андрію Петровичу, я дуже дякую вам за цю доповідь і в цілому ви велику роботу зробили із Законом «Про академічну доброчесність», але незважаючи на важливість Закону «Про академічну доброчесність», він все ж таки бореться з наслідками і частково показує, що «ай-яй, не треба плагіатити».

Що нам робити зі стимулами? Я маю на увазі стимули, які змушують людей купувати, робити фейкові дисертації, які змушують існувати «фабрики» по створенню наукових дисертацій. Я маю на увазі доступу до посад з науковими ступенями, я маю на увазі надбавки, які є зокрема у не наукових працівників з

наукових закладів або університетів. Яка ваша позиція щодо, умовно, набавок суддям за кандидатські і докторські дисертації? Яка ваша позиція щодо доступу до певних посад там, де має бути науковий ступінь? Дякую.

БУТЕНКО А.П. Пане Романе, дякую. Не було відповідного засідання Національного агентства, щоб я мав право озвучити як позицію Національного агентства, тому можу озвучити тільки власну. Закон насправді там має багато стимулюючих факторів і він більше про культуру якості.

Пане Романе, це дуже мені нагадує, взагалі проблем багато у вищій освіті, вони полягають в тому, що ми намагаємося зарегулювати можливість шахраювання у вищій освіті, а воно там є, на превеликий жаль, як і в будь-якій великій сфері. І воно не спрацьовує тому, що вища освіта сподівається на роботу із людьми з відповідальністю і певним рівнем культури, і певною репутацією, якщо репутація буде важливіша чим норма. Бо яку б норму ми з міністерством не придумали, все одно знайдеться, як її обійти. Те саме з академічною доброчесністю. Ми будемо намагатися тут щось регулювати, але велика частина тут і на громадському суспільстві, і на нас.

Багато осіб з відомим плагіатом зараз займають посади - посади ректорів і політиків і як би нормально себе відчують. Тому тут питання мабуть суспільного осуду і моралі, це питання формування культури.

Стосовно вашого запитання про необхідність надбавок. Мені здається, що надбавки мають бути там, де особа дійсно здійснює наукову діяльність у межах своєї наукової діяльності. Пробачте, я пожартую, згадаю, у 2014 році так сталося, що я був солдатом Збройних Сил України, рядовим, і я прийшов, пам'ятаю, в частину свою і сказав, що я кандидат наук, доцент, мені потрібна надбавка. З мене дружно посміялися і сказали, що в караулі твій науковий ступінь тобі не допомагає. Це десь грубе порівняння, але десь отак його мабуть варто застосовувати в кожній сфері, якщо людина займається науковою діяльністю в межах своєї професійної діяльності - аналітикою законодавства чи дослідженнями там біології, тоді вона має отримувати. Але це поле не Національного агентства, виключно Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Ми можемо консультувати в тому чи іншому колі, якщо наші підказки будуть використані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Роман Павлович отримав свою відповідь, так?

Шановні колеги народні депутати, чи є ще запитання до доповідача? Якщо немає у народних депутатів, то, будь ласка, Академія правових наук.

Олександр Маркович Бандурка, будь ласка.

БАНДУРКА О.М. Дякую. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Шановні колеги депутати, сталий інноваційний розвиток у сфері освіти реалізується через програми конкретних навчальних дисциплін.

Уявімо, що така програма розроблена, затверджена кафедрою, погоджена вченою радою університету з Національним агентством і там передбачено все: і питання погодинних занять, і кредити, і семінарські, і лекційні, самостійна робота студента, і навіть аудиторії визначені, і відповідає вимогам Конференції Організації Об'єднаних Націй 2012 року зі сталого розвитку, учасником якої я був як ректор тоді. Все зроблено.

Але виникають питання реалізації на практиці: немає світла, відключено тепло в зиму, не можна заняття проводити, приходять в укриття, викладач не прибув своєчасно на заняття, оскільки транспортний колапс був після обстрілу. І це не обов'язково прифронтові міста, це може бути у Львові, у Тернополі, у Рівно чи в якомусь іншому місті, в тому числі і в Києві. Навчальна програма залишається невиконана за тим розкладом занять, який передбачений і за тематикою. Державна аудиторська служба чи експерти Міністерства освіти і науки, Міністерство фінансів, контролюючи, Рахункова палата України, перевіряючи університет чи іншу установу, звертають на це увагу і констатують, що навчальні програми не виконуються. Фінансова дисципліна, відповідальність, навантаження, розрахунки годин – і виникає ціла низка проблем. Оце я хотів б, якби Андрій Петрович як керівник установи контролюючої на це звернув увагу.

І взагалі, шановні депутати, хотів просити, мова іде весь час про посилення контролю, відповідальності, про закручування гайок. Можливо треба говорити і про захист університетів і наукових установ, і в якості забезпечення кадрами, заробітної плати, врешті-решт тої самоврядності й автономії академічної, про які я вже говорив. Я займаюсь цими питаннями, я бачу, наскільки беззахисні сьогодні наші університети. Тільки ледачий не перевіряє. 22 суб'єкти владних повноважень

можуть прийти в університет і влаштувати там бедлам по перевірці. Це також питання не тільки контролю, посилення, але ще й захисту наших установ.

Я дякую вам за увагу. І прошу звернути увагу, що реалізація інноваційного розвитку йде через оту навчальну програму, яка реалізується в аудиторії, часто при одному студенті, бо інші не могли з'явитися, або онлайн займаються. Дякую за увагу. Це наболіло в мене як у викладача. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Марковичу.

Чи хоче Національне агентство прокоментувати? Так, і до нас було запитання. Ми погоджуємося з усіма зауваженнями Олександра Марковича. Ми завжди враховуємо по можливості всі зауваження Академії правових наук, рівно як і інших стейкхолдерів. Така наша робота.

Шановні колеги народні депутати, запрошені, чи є бажання долучитися до обговорення?

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, дозвольте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Іване Григоровичу, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Я хочу продовжити, я б і не говорив, але я хочу продовжити Олександра Марковича. Величезна проблема нашої сфери - це комунікація, якість комунікації. От ми часто буваємо на засіданні Ради ректорів з Юлією Миколаївною і спостерігаємо одну й ту ж картину. Приходять один-два-три заступники міністра, на самому початку виступив: і під приводом якоїсь важливої наради, ще чогось пішов, а по великому рахунку втік. І тоді комунікація йде між ректорами і апеляція йде до депутатів. І ми змушені потім щось виправляти, щось підправляти, писати законопроекти. А величезне міністерство з Академією наук і з купою структур, які от сьогодні звітують, ну десь поза грою.

Сергію Віталійовичу, це погана практика. Це погана практика недобросовісної комунікації. Рада ректорів - це важливий орган, один з важливих серед громадських організацій, Рада ректорів. Ну треба брати участь до кінця, слухати людей, чути їх. Це те, що сказав Олександр Маркович. Я просто коментую. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Петрович.

БУТЕНКО А.П. Іване Григоровичу, доброго здоров'я. Дякую за запитання.

Оскільки сказали про орган, який звітує, то я скажу, Іване Григоровичу, я завжди сиджу поруч з вами. За весь період поки голова, пропустив виключно одну раду ректорів.

КИРИЛЕНКО І.Г. Якщо ви правильно почули, то я сказав за заступників міністра, які здійснюють політику в сфері освіти і науки. Дякую.

БУТЕНКО А.П. Я перепрошую, Іване Григоровичу. Вибачте, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу. Дякую, колеги. Дякую, Андрію Петровичу.

Шановні колеги, чи є ще бажання обговорити? Якщо ні, то шановних народних депутатів прошу перепідключитися з камерами. Переходимо до прийняття рішення. Рішення вам всім надіслано, воно доволі велике насправді, але ключовим з них є те, що ми інформацію беремо до відома і дякуємо, до речі, Андрію Петровичу, ще раз і всій команді Національного агентства, але головне, що комітет зазначає про відсутність обставин, які б перешкождали оприлюдненню цього рішення на офіційному вебсайті Верховної Ради України.

А я вам нагадаю, що це важливе питання, бо Національне агентство повинно щороку звітувати перед Верховною Радою. І для того, щоб, да, ми під час воєнного стану виконуємо як комітет профільний, виконуємо функцію замість по суті Верховної Ради або від імені Верховної Ради, але оприлюднення на вебсайті є обов'язковим, для того щоб цей звіт вважався поданим, прозвітованим, вибачте за тавтологію, прозвітованим перед Верховною Радою.

Далі є великий набір рекомендацій і пропозицій. Єдине що, я попрошу додати до проекту рішення те, що ми проговорювали зараз, що депутати пропонували під час обговорення.

Отже, шановні колеги, ставлю в цьому вигляді проєкт рішення на голосування. Хто за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Чудово.

Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно.

Дякуємо ще раз команді Національного агентства.

Переходимо до наступного пункту порядку денного.

Пункт третій. Про проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 44 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо визначення у державних стандартах орієнтовних результатів навчання дітей з особливими освітніми потребами» (реєстраційний номер 15207), поданий народним депутатом Бабаком та іншими народними депутатами.

Шановні колеги, доповідачем є я як автор, основний автор, перший автор законопроєкту. Співдоповідачем є Сергій Валерійович Колебошин, заступник голови комітету, який, до речі, теж один із співавторів цього законопроєкту. Отже переходимо до його розгляду.

Шановні колеги, вашій увазі пропонується короткий проєкт закону, який покликаний на те, щоб вирішити одну невелику проблему, але існуючу. У нас є державні стандарти середньої освіти і у нас є діти з особливими освітніми потребами, з дуже важкими або специфічними нозологіями, які в силу своєї, назвемо це так, ненормотиповості не можуть з різних обставин у повному обсязі напевно виконати державний стандарт. Так, відповідно, є у нас проблеми в визнанні їх результатів, видачі свідоцтва про повну загальну середню освіту, яка згідно нашого основного закону є обов'язковою для всіх. Тому є пропозиція дати повноваження Кабінету Міністрів для того, щоб можна було для дітей з особливими освітніми потребами зі специфічними нозологіями робити, визначати трішки інші орієнтовані результати у державних стандартах.

Це коротко про законопроєкт. Він достатньо короткий, тому, будь ласка, він до вашого розгляду пропонується.

Як співдоповідачу передаю слово Сергію Валерійовичу.

Сергію Валерійовичу, будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, Сергію Віталійовичу. Ви дійсно залишили для мене максимально широке поле для того, щоб проаналізувати цю законодавчу ініціативу.

По-перше, хочу подякувати секретаріату за турботу про гідратацію народних депутатів і учасників засідання комітету. Це дуже важливо в літній час.

Щодо законопроєкту. Його інтенція є дуже важливою, дуже правильною. Ми маємо нарешті чесно визнати, що для частини дітей з особливими освітніми потребами загальна академічна рамка держстандарту не завжди є адекватним способом описати їхній реальний освітній прогрес.

Якщо дитина зі значними інтелектуальними, комплексними або множинними порушеннями, результатом освіти може бути не лише предметне знання в класичному сенсі, а комунікація, самостійність, соціальна взаємодія, побутові навички, підготовка до максимально можливого самостійного життя. І якщо держава цього не визнає, то школа часто опиняється між двома поганими варіантами: або імітувати досягнення загального стандарту, або взагалі не мати чесної рамки для оцінювання прогресу дитини.

Тому сама ідея, вона не є чимось екзотичним або випадковим, подібні рішення є і в багатьох розвинених освітніх системах. У Сполучених Штатах, наприклад, є альтернативні стандарти і альтернативне оцінювання для учнів із найзначнішими когнітивними порушеннями. В Англії є GTCS Standards та Engagement Model для дітей, які працюють нижче рівня національних стандартів, або ще не включені взагалі повноцінно в освітнє предметне навчання. Ірландія, Австралія - також є персоналізовані рамки для учнів, для яких традиційна академічна траєкторія не є достатньо точною.

Важливо, що ідея загалом позитивно сприймається ключовими стейкхолдерами, батьківською спільнотою, фахівцями інклюзивної та спеціальної освіти, практиками, які щодня працюють з такими дітьми. Тобто ми не вигадуємо проблему, проблема існує і вона реальна. Але саме тому до другого читання нам треба дуже уважно попрацювати з текстом. Бо закони пишуться для будь-якої

школи, не виключно для ідеальної якоїсь добросовісної школи, яка глибоко розуміє потреби дитини, ми пишемо його і для школи слабкої, перевантаженої, і іноді внаслідок цього школа, яка не знає, що далі роботи з дитиною, і фактично за рахунок зниження таких стандартів виштовхують цю дитину за свої межі.

І тут виникає головний ризик, якщо норма буде занадто широкою, нечесною або слабкою, школа може сказати, що дитина складана, давайте їй окремі результати, окрему рамку, окреме місце. І тоді гуманна ідея перетворюється у зручний спосіб зняти з системи відповідальність. Я кажу це не як теоретичну конструкцію, а як людина, яка стикалася з абсолютно різними аспектами взаємодії і роботи з абсолютно різними дітьми в межах, в рамках своєї шкільної траєкторії. Тому мені виглядає, що законопроект треба підтримати в першому читанні, а до другого читання треба звузити адресата норми. Це найважливіше, не всі діти з особливими освітніми потребами потребують модифікованих результатів. Є діти, яким потрібні адаптація, асистивні технології, інші формати оцінювання, підтримка, але не нижча планка.

Друге, це, з моєї точки зору, дуже важливо, перехід від діагнозоцентричної до функціональної логіки. Питання не в тому, яка в дитини категорія, питання в тому, чи може вона досягати загального стандарту за умови належної підтримки чи не може. І тоді ми відповідно знижуємо вимоги. Третє, це пріоритет загального стандарту все ж таки. Спочатку доступ до спільного стандарту, потім адаптація і лише у виняткових випадках модифікація результатів.

Четверте, це потрібна процедура. Тобто не просто хто приймає це рішення, директор чи там, я не знаю, вчитель, має бути команда супроводу, фахова оцінка, участь батьків, регулярний перегляд. Це не може бути рішення на око, рішення там якесь емоційне і так далі. І точно це не може бути рішенням раз і назавжди. І дуже важливо, що цю норму, я вважаю, треба заборонити використовувати як підставу для відмови в інклюзивному класі або для м'якого виштовхування дитини в спеціальний заклад.

Що можу помітити, якщо ми говоримо про стейкхолдерів, які надають нам свої зауваження, ну в мене зауваження в принципі є подібні до тих, які я казав, від Головного науково-експертного управління є там певні техніко-юридичні зауваження. Мене особливо здивувала відсутність зауважень з боку Міністерства

освіти. Все ж таки мені виглядає, що тут закладені певні ризики, і приймати його в тому виді, як він описаний нами як авторами законопроєкту, відразу в другому читанні було б ризиковано. Але окей, ми маємо те, що маємо.

Тому моя пропозиція прийняти цей законопроєкт за основу, до другого читання з ним суттєво попрацювати і тим самим підтримати цю дійсно дитиноцентричну ідею. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Валерійовичу. Завжди вас ставлю як приклад критичного мислення, в тому числі по відношенню до нас з вами. І це дуже добре, коли ми можемо подати законопроєкт, потім розкритикувати його, так, подивитись на нього глибше насправді, бо завжди є щире бажання вирішити проблему, коли в неї заглиблюєшся, то бачиш її трішки з інших боків насправді. І це допомагає зробити законопроєкти кращими. Це насправді важливо. Шановні колеги народні депутати, я знаю, що на засіданні підкомітету всебічно обговорювався цей законопроєкт, в принципі рішення підкомітету по суті Сергій Валерійович вже озвучив. Чи є необхідність в обговоренні цього питання?

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, є одне питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Іване Григоровичу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Воно полягає в наступному. На початку нашої каденції виникла проблема закриття спеціалізованих шкіл, які вирішують цю проблему, яка піднімається в цьому законопроєкті. Зараз під сурдинку реформи, оптимізації, перепрофілювання спеціалізовані школи, які знаходяться особливо в козирних місцях, потихеньку їх прикривають, закривають, оптимізують, а по суті знищують. У цьому законі мабуть до другого читання треба обов'язково поставити заборонну норму закриття таких шкіл. Як ви до цього відноситеся?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Григоровичу, по-різному насправді. Я думаю, що нам буде з вами привід про це подискутувати, тому що ви знаєте, що ми як комітет якраз завжди захищаємо дітей з особливими освітніми потребами і ми якраз проти закриття спеціальних шкіл, бо є види нозології, які інклюзією якщо і

вирішуються, то за неймовірну суму грошей і з розбудовою довгою, довготривалою, дуже коштовною розбудовою інфраструктури і підготовкою спеціальних людей, які цим будуть займатися.

Тому ми не проти ні в якому разі інклюзії, але ми вважаємо, що допоки є у нас діюча система, будь ласка, хто хоче розбудовувати інклюзію, спочатку зробіть систему, яка буде працювати, а потім будемо говорити про закриття спеціальних шкіл. Тому, ви знаєте, наша в цьому позиція послідовна, причому вона консенсусна членами комітету, і звісно ми ніколи не приймаємо законопроекти або закони, які будуть обмежувати діяльність тих спеціальних шкіл.

Тому казати про пряму заборону, ви розумієте, це питання дискусії.

Якщо школа стала пуста з якихось причин, то напевно треба розглядати питання її там, не знаю, перепрофілювання, реорганізації, закриття врешті-решт – це повноваження засновника. Але наша з вами задача не ставити заборони, мені здається, бо вони будуть діяти просто для всіх, да, не ставити заборони, щоб не консервувати неефективну систему, але менше з тим захищати заклади, безпосередньо які піддаються певним утискам, і це ми з вами успішно робимо.

Але я думаю, що ми до цієї дискусії повернемося всіма членами комітету, тому що питання і справді є.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу згоден. Тоді коротка репліка, приклад із життя. Півтора місяця тому Сарненська громада, Рівненська область, питання громадських слухань по такій школі. Школа на трасі Київ – Варшава, ліс, 5 гектарів чудової землі. Миттю перепрофілювати, дітей кудись розсунути, там через 2 місяця буде, ну, ви розумієте, що може бути там, те, що буде приносити прибуток. Громадські слухання, дах піднімався, людей скільки зібралось, криком кричать, що ви робите?. І що прозвучало головне? На обліку в громаді 200 таких дітей, а війна спровокувала, що 700 ще не стоїть на обліку, 700 дітей, які будуть точно з особливими освітніми потребами, бо війна спровокувала. І питання психології. Ну, не хочу далі говорити, бо це трагічні речі. Тому, я чому сказав «заборонна норма», все рівно руки будуть чесатися перепрофілювати, оптимізувати і зробити все так, щоб цю, скажімо так, проблему зробити антигуманною. Бо, на превеликий жаль, що ти зробиш? По тим людям, які ... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, по тим людям, які приймали рішення, щоб десь щось якимось, вчора читаємо: кримінальна справа, бо це все вилізло наружу, вилізло, на превеликий жаль. Вибачайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні. Все вірно, Іване Григоровичу. Ми знаємо, ми же з вами, буває, розбираємо подібні кейси в різних громадах.

Але все ж таки це є повноваження засновника. І нам як Верховною Радою, розумієте, зробити заборонну норму напевно можна. А потім змінити цю заборонну норму в разі потреби напевно вже не вийде. І тому тут питання, як каже Сергій Валерійович, якого ми часто цитуємо, тут головне не причинить добро, бо це теж, на жаль, можливо. І тому дискусія потрібна, напевно механізми певні захисту теж потрібні. Якщо не вистачає громадських слухань, хоча, на мою думку, мало би вистачати, бо хто крім жителів об'єднаної територіальної громади, крім її мешканців, може повпливати власне на керівництво об'єднаної територіальної громади, яке вони ж і обрали. І це напевно правильний механізм роботи на місці, але як завжди ми готові до дискусії. Давайте спробуємо подумати, але так, щоб не створити ще гірші умови, ніж зараз є.

Дякую, Іване Григоровичу. Сподіваюся, що я відповів на ваше питання.

ГРИШИНА Ю.М. Сергію Віталійовичу, одне уточнення можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліє Миколаївно, завжди можна.

ГРИШИНА Ю.М. Сергію Віталійовичу, я хочу просто сказати вам, колеги, нагадати, що ми з вами вже це зробили, ми вже прийняли зміни до закону. Пам'ятаєте? Просто це було декілька років тому, коли я дуже гостро обговорювала це питання закриття спеціальних шкіл, і ми з вами внесли зміну до закону, якою передбачили запобіжник, що тепер не можна, громада, засновник не може закрити спеціальну школу без спеціального дозволу Міністерства освіти. Ось декілька років пройшло, і можливо вже забулося, але ми такий механізм вже передбачили, Іване Григоровичу. Тому міністерство зараз має повноваження зупиняти ці процеси.

КИРИЛЕНКО І.Г. Юліє Миколаївно, я на самому початку про це сказав, що ми на початку каденції це приймали, але зараз під сурдинку адмінтериторіальні реформи і так далі потихеньку цю норму відсунули назад. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція. Іване Григоровичу можливо з Юлією Миколаївною (дякую, що нагадали, до речі, я, чесно кажучи, підзабув про цю норму, молодці!) можливо зробити це контрольним питанням і подивитися як це працює зараз?

ГРИШИНА Ю.М. Можна, до речі, і подивитися.

КИРИЛЕНКО І.Г. Я підтримую.

ГРИШИНА Ю.М. Хоча нам багато що треба дивитися вже, але ладно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це просто нам дасть відповідь на питання: працюючі чи непрацюючі норми і чи потрібно щось змінювати.

Окей. Давайте тоді так і заплануємо.

Будь ласка, заступниця міністра пані Анастасія Коновалова.

Будь ласка, вам слово. Ми вас не чуємо, на жаль. Все ще не чуємо. Ну окей. Зате нам приємно бачити. Все нормально. Можемо спробувати жестовою мовою. Ні? Добре.

Шановні колеги, чи є ще необхідність обговорення цього законопроекту? Якщо ні, то можемо переходити до прийняття рішення.

Шановні колеги, ставлю на голосування рішення комітету.

Перше. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України включити до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону України, реєстраційний номер 15207.

Відповідно до пункту першого частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України, реєстраційний номер 15207 за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Третє. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій і

поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України та внести його на розгляд Верховної Ради України в другому читанні.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання призначити голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій.

Шановні колеги, хто за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко - за.

ГРИШИНА Ю.М. Гришина - за.

ППА Н.Р. Піпа - за.

КОЛЮХ В.В. Колюх - за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Хто утримався, проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до наступного пункту порядку денного. Пункт 4 і відповідно пункт 5 я пропоную обговорити одразу разом. А рішення ми будемо приймати звісно по них окремо.

Отже, шановні колеги, пункт 4. Про внесення до порівняльної таблиці проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам», (реєстраційний номер 10399), додаткових пропозицій народних депутатів України - членів комітету.

Шановні колеги, доповідачем є голова комітету. Але я буду насправді дуже коротко.

Мені важко навіть порахувати, скільки разів ми вже обговорювали цей законопроект за останні 2 роки після прийняття його в першому читанні. Але знову-таки, добре, що всі погоджуються, всі стейкхолдери погоджуються з тим, що дуже добре, що ми його все ж таки не продавлювали на друге читання одразу,

а пішли шляхом експериментального проєкту і таким чином запровадили гранти в системі вищої освіти, які вже 2 роки працюють. І насправді ми проаналізували їх і після першого року, і після другого, внесли свої корективи, внесли свої пропозиції. Міністерство освіти і науки теж експериментує з гнучкістю цього механізму і насправді з направленням або стимулюванням деяких траєкторій розвитку студентів та надання їм більших можливостей: і фінансових, і академічних. Це насправді хороший механізм, з яким всі погоджуються.

А цей законопроект, він суттєво змінився між тією версією, яка була внесена на перше читання, зараз він зовсім інший, по великому рахунку, але вирішує всю ту саму проблему, яка була нами поставлена для вирішення в першій версії закону. І для того, щоб ознайомити вже всіх публічно, тому що працювала дуже довго робоча група над цим проєктом закону, і ми окремо працювали з кожним центральним органом виконавчої влади, зараз маємо погодження від абсолютно всіх, включно з Міністерством фінансів, що нас окремо тішить, якщо чесно. Всі з цим погоджуються. Було фінальне засідання робочої групи, де також було затверджено таблицю до другого читання.

Я, з вашого дозволу, попрошу Міністерство освіти і науки коротко описати ключові зміни, які відбулися, для того щоб все ж таки суспільство розуміло, до чого ми з вами прийшли, і будемо готувати його вже до зали Верховної Ради.

Будь ласка, Микола Валерійович Трофименко або Олег Ігорович Шаров, як зручніше? Микола Валерійович, да?

ТРОФИМЕНКО М.В. Я буквально кілька слів, з вашого дозволу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

ТРОФИМЕНКО М.В. Сергію Віталійовичу, я щиро вам дякую за лідерство в цьому питанні, за те, що робоча група наша протягом останніх, ну, пів року точно дуже плідно попрацювала. Дійсно дуже багато ми говорили про цей законопроект і вийшов дуже хороший, збалансований текст, в центрі якого людина, і, власне, ми тепер абсолютно фокус цей змістили, ми підтримуємо нашу талановиту молодь, але ми при цьому зберігаємо підтримку і підготовку за державним замовленням у секторі безпеки і оборони. Законопроект повністю

зберігає конституційну гарантію безоплатної вищої освіти на конкурсній основі. Власне, ми зберегли все, що було з точки зору гарантії нашим громадянам, але і дуже хорошу систему опрацювали і пропонуємо до запровадження разом з іншими центральними органами виконавчої влади. Я думаю, що якби Олег Ігорович коротку презентацію зробив з основними новелами законопроекту, було б доречно, Сергію Віталійовичу. Якщо не заперечуєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

ТРОФИМЕНКО М.В. Дякую вам щиро.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Миколо Валерійовичу.

Олегу Ігоровичу, будь ласка.

ШАРОВ О.І. Дякую. Будь ласка, запустіть презентацію.

Я знаю, що багато хто брав участь у робочій групі з розроблення цього законопроекту з числа учасників сьогоднішнього засідання, тому, з вашого дозволу, спробую бути максимально лаконічним.

Будь ласка, презентацію. Чудово. Наступний слайд, будь ласка.

Я хотів би сказати, що принципова ідея носить певною мірою ідеологічний характер. Ми успадкували систему державного замовлення, яка фактично була створена в 1937 році для потреб тодішньої адміністративно-планової економіки, адміністративно-планової держави. Ми давно не маємо тієї держави і тієї економіки, яка повністю планувалася державним плановим комітетом. А державне замовлення в тому розумінні залишалось.

А цей законопроект переосмислює всю систему фінансування вищої освіти. Державне замовлення залишається там, де воно є природним – у сфері безпеки і оборони, з'являються державні та регіональні бюджетні місця, а за результатами успішного експерименту запускаються державні гранти на навчання. Ну, і сподіваємося після війни поновити пільгові довгострокові кредити. І хотів би висловити високу повагу до Міністерства економіки і Державного центру зайнятості, що їм вдається ваучери підтримувати навіть під час війни.

Дякую. Наступний слайд.

Відносно державного замовлення, то воно залишається у вищих військових навчальних закладах і закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Весь секрет тут в тому, що випускники цих закладів насправді кажуть, що є відповідно військовослужбовцями, поліцейськими, рятувальниками, для них курсант це можна сказати не агрегатний стан, як у студента, а це посада в їх службі. І закінчивши службу на тій посаді, вони природно переходять на наступну посаду, як правило, з присвоєнням офіцерського чи спеціального звання. Тому там поняття «державне замовлення» є абсолютно природним і може спокійно працювати.

Наступний слайд. Що стосується цивільної сфери, то пропонується змінити термін на «державні і регіональні бюджетні місця». Насправді кажучи, в побутовій сфері можна почути «державні бюджетні місця» набагато частіше ніж «місця державного замовлення». Тобто це традиційна в принципі термінологія, яка використовується, яка, з одного боку, дозволяє зробити ці місця з виконанням усіх конституційних норм про доступ і про конкурсність, з іншого боку, з тим, що ці місця будуть будуватися на підставі нового вже прогнозу, за новим принципом прогнозу ринку праці і потреб в ньому, який розробляється зараз Міністерством економіки і за замовленням Міністерства економіки. І врешті-решт ми прямо кажемо, що це не є державне замовлення. Тут немає розподілу, тут немає працевлаштування. Людина вільна в працевлаштуванні. Жодної примусової праці. Але Державний центр зайнятості і вся державна структура працює над тим, щоб запропонувати робочі місця випускникам закладів освіти максимально за фахом.

Наступне. Хотів би сказати, що традиційні в Законі «Про вищу освіту» норми - 51 відсоток, 50 відсотків, 5 відсотків - у 72 статті по відношенню до кількості людей, що вступають на навчання з фінансуванням з бюджетних джерел, залишаються. Вони, щоправда, переїжджають в іншу статтю, і в них тепер включаються також місця грантові, а не тільки місця державні замовлення і бюджетні місця, проте всі ці норми зберігаються, і Міністерство освіти і науки вважає це дуже важливим соціальним досягненням нашого суспільства.

Наступний слайд. Що стосується державних грантів. За ці 2 роки відпрацьовано два експерименти. Експеримент Міністерства освіти і науки, який відпрацьовував поняття державних грантів, те, що тепер конвертується в поняття

академічних грантів, продовжується ще експеримент Міністерства ветеранів. Це те, що за новим законопроектом стане соціальними грантами для дітей учасників бойових дій. Також на соціальні гранти будуть переведені всі інші пільгові категорії, плюс звичайно ще гранти героїв. Це особливий вид пільгових категорій, це безпосередньо учасників бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, особи з особливими заслугами перед Батьківщиною, постраждалі учасники Революції Гідності. Тим самим ми виводимо пільговиків з тих людей, хто вступає в конкуренцію з талановитими і сильними за результатами НМТ дітьми, які вступають на конкурсній основі на бюджетні місця. Тобто бюджетні місця будуть надаватися за академічними критеріями, а ті люди, які мають передбачені законом пільги, зможуть отримувати державні гранти, вони перестануть між собою конкурувати. Вважаємо, що це дуже важливо.

Спеціальні гранти – це те, що планує видавати Міністерство молоді та спорту і Міністерство культури за особливі мистецькі і спортивні досягнення.

І ще звертаємо увагу на окремий грант для підготовки офіцерів запасу. Це такий маленький елемент цього закону, але важливий для того, щоб менше ми чули від Міністерства оборони про те, що за останнє десятиліття підготовлені офіцери запасу ставили перед собою мету не стільки отримати підготовку офіцерів запасу, скільки уникнути строкової служби.

Наступний, будь ласка, слайд. Я вже сказав про прогноз потреби у фахівцях, які вже почали робити на основі нової методики. Достатньо цікава методика. Вона максимально використовує інформацію з різних державних інформаційних систем. І я думаю, що, звичайно, межі досконалості немає, ви ж чули, що ця методика в наступні роки також буде вдосконалюватися наразі в межах того експерименту, який запровадив уряд за поданням Міністерства економіки, і, можливо ми отримаємо дійсно інструмент, який буде дозволяти, планувати щорічні державні і регіональні бюджетні місця абсолютно передбачувано і в той же час з розумінням того, що буде потрібно нашій економіці через 5 років.

Наступний слайд. Хотілось би сказати, тут сьогодні звучало про освіту дорослих, стосовно законопроекту про освіту дорослих, на сьогоднішньому засіданні комітету звучало. Тут ми теж одну норму з того законопроекту про освіту дорослих крадемо, оскільки воно вже стало дуже і дуже нагальним. Це

можливість здобуття другої вищої освіти за тим же самим рівнем за бюджетний кошт, а оскільки дуже швидко почали застарівати професії і штучний інтелект неминуче прискорить цю ситуацію. Тому поставлено норму, що якщо людина має щонайменше 7 років страхового стажу після завершення попереднього навчання, ну, звичайно або втратила можливість попрацювати за станом здоров'я або має статус учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни чи постраждала як учасник Революції Гідності, то вона має можливість знову вступати на навчання на той самий рівень вищої освіти, на іншу звичайно спеціальність за бюджетні кошти.

Наступний слайд. Це перелік пільгових категорій. Я думаю, що нічого нового тут немає, але хотів би дуже подякувати окремо секретаріату Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України завдяки дуже прискіпливій увазі до цього питання, нам вдалося розписати пільгові категорії постраждалих від Чорнобильської катастрофи мабуть так настільки чітко, як вони ніколи в освітній системі розписані не були. Дякую. Наступний слайд.

На підкомітеті прозвучало питання: скільки коштує ця реформа? Ми продивилися відповідні документи і можемо сказати, що те, що стосується фінансування державних бюджетних місць, академічних грантів, а також соціальних грантів, крім грантів для дітей учасників бойових дій – це те, що вписується в межах загального фонду того, який фінансується зараз. Сюди ж також будуть вписуватися гранти на підготовку офіцерів запасу.

Що стосується грантів героїв, а теперішня кількість їх може вписуватись за рахунок загального фонду, що стосується їх збільшення, а вочевидь, що їх кількість буде збільшуватись, то я думаю, нам доведеться просити з часом додаткове фінансування, орієнтовно близько 80 тисяч гривень на одну людину за рік на це фінансування. Чому така велика сума в поточних цінах? Тому що тут буде багато магістрів, плюс коли мова йде про гранти героїв, буде дуже часто йти мова про фінансування навчання на кон'юнктурних, недешевих спеціальностях і у, скажімо так, найперших університетах.

А що стосується соціальних грантів для дітей УБД, ми розраховуємо на кошти, які наразі надаються через Міністерство ветеранів на ці потреби. Єдине

що не є гарною новиною, але є правдою, потреба в цих грантах буде зростати принаймні в найближчі роки і це буде потребувати фінансування.

А спеціальні гранти за рахунок міністерств, те, що стосується адміністрування цього закону. Програмне забезпечення, в поточних цінах ми оцінюємо для його реалізації, щоб все це працювало достатньо швидко і принаймні не гірше, ніж працює сьогодні з державними грантами, буде потребувати приблизно 10 мільйонів гривень, які будуть розтягнуті на 2 роки, і потім приблизно по одному мільйону гривень на рік – це його розробка, модифікація і підтримка. Законодавство постійно змінюється і потрібно буде це робити. А що стосується адміністративного супроводження, оцінюємо ми його в суму до 4 мільйонів гривень на рік, враховуючи, що мова іде про адміністрування сум, скажімо так, які будуть щонайменше 7-8 мільярдів на рік, це не такі великі гроші, це те, з чим можна в принципі погодитись.

Наступний слайд. Наступний слайд, це те, що законопроект передбачає кілька етапів його запровадження. А за місяць після того, як він набере чинності і почнуть працювати фактично академічні гранти, і я думаю, що нам вдасться підтримати і гранти для дітей УБД, для того щоб не переривати ці експерименти, які запровадив уряд 2 роки тому. З 1 січня запрацює цей закон в цілому. Це дозволить з 1 вересня фактично 2027 року перейти вже в наборі (2027-го, не 2026 року) на нову модель фінансування для здобувачів вищої освіти і нарешті 1 січня 2028 року втратить чинність Закон 2012 року про формування і розміщення державного замовлення, да і до цього ... *(нерозбірливо)* він буде діяти тільки дуже частково, оскільки цим законом він фактично замінюється.

Наступний слайд. Це перелік всього, що, скажемо, було вже названо Миколою Валерійовичем, на що впливає цей законопроект, будемо дуже вдячні за підтримку. Готовий відповісти на запитання із великою подякою до всіх, хто взяв участь у його підготовці. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КИРИЛЕНКО І.Г. Можна, Сергію Віталійовичу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, з величезної маси інформації, ну, як кажуть, не для середнього ума, але щось можна виловити. Але вчора, коли я вам показав звернення, просте звернення, що прибирається бюджетне фінансування, ви дали дуже просту, конкретну акцентовану відповідь. От зараз те, що ви мені сказали, скажіть в ефір, нас слухає дуже багато людей – що відбулося і що буде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Варто було б звичайно нагадати ваше запитання, але по пам'яті запитання звучало або пересторога звучала приблизно так: раніше у законодавстві 51 відсоток випускників був забезпечений державним замовленням. Чи не зменшиться обсяг державної підтримки у відсотках, якщо ми говоримо, що це розповсюджується на державне замовлення, бюджетні місця і державні гранти. Я правильно сформулював по пам'яті, Іване Григоровичу?

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, абсолютно правильно.

Люди зрозуміли так, що бюджетне фінансування прибирається. Воно заміщається грантами. А гранти – ну це така, ви ж бачите, це трошки рихла система, дуже рихла система.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я спробую пояснити.

КИРИЛЕНКО І.Г. Поясніть так, як ви мені пояснили зрозумілою мовою для всіх.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Буде фіксований обсяг, державно-фіксований. Буде обсяг державного замовлення, який буде для силових і воєнних університетів, так, там, де це державне замовлення відповідає своїй назві - державне замовлення. Буде кількість бюджетних місць, вона буде відповідати по суті тій частині державного замовлення, яке є зараз, а по інших спеціальностях, ми їх переводимо в державні бюджетні місця, бо вони не передбачають подальшого відпрацювання студентів. Тому ми приводимо по суті термінологію. І туди будуть входити державні гранти. Державні гранти є різні, я хочу наголосити, це те, що я вам говорив кулуарно, коли ми з вами говорили в залі Верховної Ради, я хочу звернути увагу на таку позицію, яку ми ввели, яка називається «гранти героїв». Гранти героїв, шановні

колеги, враховуючи кількість ветеранів, які в нашій країні будуть, та навіть враховуючи ту кількість, яка зараз є на обліку, боже, дай боже, щоб нам державного бюджету вистачило на те, щоб покрити їм, бо їм буде покриватися сто відсотків їхнього навчання. Я вам нагадаю ... .

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. І дітей, так?

ГОЛОВУЮЧИЙ. І дітей, звісно. Там же ж велика кількість категорій. Там починаючи від Революції Гідності і закінчуючи нашими учасниками бойових дій, їх дітьми, загиблих героїв і так далі, і так далі. Там декілька категорій. Всіх, кого можна було, всіх, кого треба було, ми туди обов'язково додали. Я просто переживаю за те, нагадаю вам, що під час афганської війни, так, в нас було приблизно 10 тисяч загиблих, наскільки я пам'ятаю, так, з нашого боку, і вони мали пільги при вступі. Ці пільги були навіть дійсними ще на початку двохтисячних років. Навіть, здається, там в 2008 - 2009 у нас все ще вступали за цією пільгою афганці або прирівняні до них особи. Тому повірте мені, я просто переживаю за те, щоб у нас взагалі вистачило фінансового ресурсу на гранти героїв. Їх буде величезна кількість.

По-друге, у нас є соціальні гранти. Всі соціальні гранти - це те, що раніше було за квотним принципом, так, воно переходить в соціальні гранти. Це теж гранти, які будуть фінансуватися на сто відсотків. Тому я з радістю, ми з вами зробимо це контрольним питанням одразу після того, як буде перша вступна кампанія за нинішнім законом. Але я вас запевняю, що ця кількість не те що перевищить 51 відсоток, я думаю, що вона буде значно-значно більшою ніж 51 відсоток. А для того, щоб не зменшилося фінансування, в законі, який пропонується, в законопроекті є чітка норма, що сума видатків на вищу освіту наступного року не може бути меншою, ніж сума видатків на вищу освіту в поточному році, плюс індекс інфляції. Тому ми зробили максимальну кількість запобіжників, до речі, це єдина норма, будемо відверті, проти якої виступало Міністерство фінансів, тому що вони пропонували написати «відповідно до можливостей державного бюджету», але ця норма була в попередньому законі, в діючому, то ми її просто перенесли, для того щоб цей закон мав право на життя, Іване Григоровичу, усвідомлюючи подібні перестороги.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, зрозуміло. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Романе Павловичу, будь ласка. Потім Валерій Вікторович.

ГРИЦУК Р.П. У мене просте технічне питання. Ми в законі фіксуємо, що кошти з грантів ідуть на спецфонди університетів чи на загальні фонди вони мають іти?

ШАРОВ О.І. Мені здається, зафіксовано зараз. Воно точно так...

ГРИЦУК Р.П. Бо я пам'ятаю, що ми точно обговорювали, що воно має йти на ... .

ШАРОВ О.І. Воно точно було так у першому читанні. Зараз ми можемо просто перевірити, щоб, не дай бог, не випало. Ми перевіримо це, Романе Павловичу.

ГРИЦУК Р.П. Окей. Перед голосуванням я б хотів, щоб ми це ще уточнили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Валерію Вікторовичу.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, я вже задавав це питання на засіданні підкомітету, коли ми розглядали даний законопроект, і пан Шаров в принципі намагався мені дати кваліфіковану відповідь, але все ж таки у мене є предосторога – в контексті того, що у нас все ж таки пройде цей воєнний період часу і багато демобілізованих військовослужбовців захочуть змінити спеціальність, отримати магістерську програму чи другу вищу освіту здобути, чи не призведе це до того, що всі гранти героїв просто поглинуть інші гранти, а вони будуть фінансуватися в першу чергу і ми не зможемо профінансувати соціальні гранти, а це також пільгова категорія громадян і тому подібне.

Ніхто не сумнівається, що наші герої заслужили фінансування з боку держави, підтримку здобуття вищої освіти, але щоб не було це так, що одні отримують за рахунок інших, а інші взагалі будуть позбавлені цієї можливості.

ШАРОВ О.І. Ви знаєте, Валерію Вікторовичу, ми теж поцікавилися, що може бути в такому, знаєте, найбільш жорсткому варіанті, який ви зараз сформулювали. В найбільш жорсткому варіанті потреба в державному фінансуванні вищої освіти збільшиться вдвічі порівняно з сьогоднішніми цифрами. Звичайно, 45 мільярдів – це вдвічі більше ніж 22,5 мільярда. Але я дозволю собі сказати, що якщо так станеться, що буде найбільш такий жорсткий варіант, то для держави буде краще знайти 22 з половиною мільярда на рік, два-три для того, щоб ці люди, які цього безумовно заслужили на полі бою, отримали освіту і надалі змогли стати дійсно кістяком української республіки. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Валерію Вікторовичу, а я зі свого боку додам, що насправді співпрацюємо ми з великими фондами, які займаються ветеранами, вони проводять регулярно анкетування своїх учасників свого фонду. І, повірте, переважна більшість ветеранів, на жаль чи на щастя, я не знаю, що з цього правильніше насправді, але вони не обирають довгі програми перепідготовки, вони просто не готові в більшості своїй витратити або інвестувати додатково 4-5 років у вищу освіту. Їм радше потрібні, запит є більше на короткі програми перекваліфікації або підвищення кваліфікації за тою професією, яку вони вже мали, але просто за час перебування в війську їх кваліфікація, м'яко кажучи, застаріла трішечки, да, і тому їй треба просто підвищити або привести у відповідність до сучасних вимог. Тому на це є запит значно більший. І за всіма опитуваннями переважна більшість ветеранів не готові інвестувати великий час у своє перенавчання.

Якби були квоти, я підозрюю, що вони були б заповнені максимально, більше того, що напевно і був би ще і конкурс на ці квоти. А через те, що умови для вступу для них будуть такими самими, як для всіх інших, а в разі вступу їм буде стовідсотково покриватися навчання, я думаю, що це по суті нівелює ту проблему або зменшує потенціал ризику тієї проблеми, яку ви озвучили.

Пані Світлано, піднята рука, будь ласка.

КРЕТОВИЧ С.С. Дякую. Вітаю всіх, шановні колеги. Як всі говорять, маленьке питання-уточнення щодо, я так розумію, академічні і соціальні гранти, стипендій не буде у них. Я правильно зрозуміла?

ШАРОВ О.І. Там, де гранти, стипендії не передбачаються. Тільки є один маленький момент, коли мова йде про пільгові категорії, то вони мають право на державну цільову підтримку, коли мова йде про соціальні гранти і гранти героїв, і тоді їм положено соціальна стипендія.

КРЕТОВИЧ С.С. А соціальна стипендія, відповідно до 822 постанови так само вони не можуть, там тільки за ті, що навчаються на місцях державного замовлення.

ШАРОВ О.І. Справа в тому, що якраз це виправлено. Раніше норми про державну цільову підтримку були в 44 статті, були прив'язані до вступу. Зараз вони перенесені в 62 статтю, в статтю про права студентів, і передбачені, що право на державну цільову підтримку матимуть всі, хто навчається як за державним замовленням, так і за державними регіональними бюджетними місцями, так і за державними грантами. Тому вони будуть ... .

КРЕТОВИЧ С.С. Ага, внесені зміни.

ШАРОВ О.І. І вони будуть мати право таким чином на соціальну стипендію. Ну, звичайно, інших стипендій по грантах в них теж не буде.

КРЕТОВИЧ С.С. Ясно. Дякую.

ШАРОВ О.І. Можливо будуть якісь спеціальні стипендії, ну, то вже за рахунок іншого закону. Дякую.

КРЕТОВИЧ С.С. Дякую. Я хотіла уточнити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Світлано.

Шановні колеги, ще є додаткові пропозиції, зауваження, бажання висловитися? Немає.

Тоді можемо переходити до прийняття рішення. Шановні колеги, у нас буде два голосування.

Перше. Про внесення до порівняльної таблиці проекту закону нашого додаткових пропозицій народних депутатів України членів комітету, тому що я

нагадаю, що ми по великому рахунку дуже серйозно переписали закон порівняно з тим, який був внесений на перше читання, відповідно все це ми упакуємо в так звані комітетські правки, ми їх вносимо, і нам потрібно з вами за них проголосувати. Вони всім вам надіслані. Я прошу народних депутатів включитися зараз в Zoom з камерами бажано.

Ставлю на голосування по четвертому питання проєкт рішення про внесення до порівняльної таблиці проєкту Закону України (реєстраційний номер 10399) додаткових пропозицій народних депутатів України членів комітету, які вам всім надіслані. Хто за, прошу проголосувати.

ГРИЦУК Р.П. Грищук – за.

ПША Н.Р. Піпа – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одностайно.

І одразу переходимо до голосування по п'ятому питанню, власне за сам проєкт закону.

Шановні колеги, ставлю на голосування проєкт рішення комітету до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» (реєстраційний номер 10399).

Отже висновок комітету.

Перше. Висновок комітету до проєкту Закону (реєстраційний номер 10399) від 2 травня 2024 року, протокол 149, вважати таким, що скасований.

Друге. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 123 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проєкт Закону України (реєстраційний номер 10399), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами його розгляду прийняти в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову комітету. Хто за, прошу проголосувати.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ПША Н.Р. Піпа – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги.

Рішення прийнято одноголосно.

Незважаючи на те, що у нас уже дві години іде засідання комітету, шановні колеги, у нас два дуже коротких питання. Сподіваюся, ми їх дуже швидко пройдемо.

Пункт шостий порядку денного. Про доповнення складу Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона.

Доповідачем є Валерій Вікторович Колюх – голова підкомітету.

Валерію Вікторовичу, будь ласка.

КОЛЮХ В.В. Дякую. Досить коротко. Хочу нагадати, що на своєму засіданні 29 травня 2026 року (протокол № 207) ми як Комітет з питань освіти, науки та інновацій затвердили склад Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона.

Це пов'язано було з тим, що треба було оновити склад Конкурсної комісії, по-перше, відповідно до нової Постанови Верховної Ради «Про відзнаки Верховної Ради України». Ми перейменували багато стипендій і премій.

А, по-друге, ми віддали назагал визначення кандидатів щодо преміювання науковому комітету. Тому в нас залишились лише Стипендії Верховної Ради і відповідно виникла потреба в створенні нової Конкурсної комісії з призначення виключно стипендій, а не стипендій і премій. Тому, затвердивши склад

Конкурсної комісії, ми виявили, що нам конче необхідно додати до складу Конкурсної комісії одного фахівця, а саме: до складу Конкурсної комісії пропонуємо призначити технічного експерта, кандидата технічних наук, доцента Національного університету «Львівська політехніка» Анатолія Олександровича Ігнатовича.

Прошу підтримати, колеги, це рішення: додати цю кандидатуру до складу Конкурсної комісії з визначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерію Вікторовичу.

Шановні колеги, чи потребує це питання додаткового обговорення?

Якщо ні, то ставлю на голосування проєкт рішення комітету.

Перше. Доповнити склад Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона, включивши до неї технічного експерта, кандидата технічних наук, доцента Національного університету «Львівська політехніка» Анатолія Олександровича Ігнатовича.

Друге. Контроль за виконанням цього рішення покласти на голову підкомітету з питань науки та інновацій комітету, заступника голови Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона Валерія Вікторовича Колюха.

Хто – за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ППА Н.Р. Піпа – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто утримався?

ГРИЦУК Р.П. Грищук теж – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. 8.

Хто утримався, проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

І останній пункт порядку денного, 7-й. Про подання Конкурсної комісії з призначення Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона та проект Постанови Верховної Ради України «Про призначення у 2026 році Стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона».

Валерію Вікторовичу, будь ласка, вам слово як доповідачу.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, минулого тижня ми провели засідання Конкурсної комісії з питань визначення кандидатів на Стипендії Верховної Ради України імені Бориса Патона і рекомендували Верховній Раді України номінувати 39 стипендіатів Верховної Ради України.

Це 39 осіб, які пройшли технічну експертизу, які за результатами експертів і рейтингування отримали більше 60 балів. Тому саме така кількість пропонується для затвердження. Я нагадаю, що постанова передбачає можливість стипендіатів 50 осіб, ми визначили лише 39. І рекомендували на засіданні конкурсної комісії Комітету з питань освіти та науки внести відповідний проект постанови Верховної Ради України. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерію Вікторовичу.

ППА Н.Р. Піпа – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, тоді не буду зачитувати довго проект рішення комітету, він вам всім розісланий. Прошу проголосувати. Хто за?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталія Романівна сказала, що «за».

Воронов В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Павлович, впевнений, теж підтримує.

Але поки – 7.

Хто утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Без Романа Павловича все одно одноголосно прийняли це рішення. Дякую всім.

У нас залишився пункт Різне. Сподіваюся, що всі вже напрацювалися і не хочуть висловлюватися додатково, але якщо бажання, ми завжди готові його розглянути. Немає бажання.

Щиро дякую кожному за приділений час.

На цьому засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій вважається закритим.

Гарного і спокійного всім продовження робочого тижня. До побачення.